

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ**

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF
ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME
İMKÂNLARI**

Merve AY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Fikret KARAPINAR**

KONYA 2011

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve AY
	Numarası	085247001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi/ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂNLARI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

MERVE AY

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve AY
	Numarası	085247001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi/ İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKANLARI

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “İlköğretim 8. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ünitelerinin Bazı Aktif Öğrenme Yöntemlerine Göre İşleme İmkanları” başlıklı bu çalışma 01/11/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Fikret KARAPINAR		
Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU		
Doç. Dr. Muhittin OKUMUŞLAR		

ÖNSÖZ

Hızla değişen ve gelişen dünyada eğitim sistemleri de bu değişim ve gelişime ayak uydurabilmek için kendilerini yenilemek zorundadırlar. Eğitim sistemleri düzenlenirken ne tip insan yetiştirileceği, hangi amaçların gerçekleştirileceği ve hangi yöntemlerin kullanılacağı çağın gerekleri dikkate alınarak belirlenmelidir.

Yeni eğitim sistemleri beynin çalışmasına, öğrenenin doğal öğrenme süreçlerine, çağdaş öğrenme ilkelerine ve kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesine uygun öğrenme modellerine dikkati çekmektedir. Bu öğrenme modelleri ile bilginin nerede ve nasıl kullanılması gerektiğini öğretmeyip bilgiyi günlük veren ezberci eğitimden uzak, yenilenen eğitim sistemiyle birlikte bilgiyi alıp depolayan bireyler değil, aldığı bilgiyi analiz eden, sorgulayan, eleştiren ve uygulayan bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir.

Eğitiminin anlatmasına ve öğrencinin dinlemesine dayalı geleneksel öğretim yöntemleri günümüzde rafa kaldırılmaya başlanmış ve bunun yerine öğrencinin etkin olarak öğrenme sürecine katılmasını sağlayan yöntemler uygulanmaya başlanmıştır. Öğrencileri çok yönlü olarak geliştirmeyi sağlayan aktif öğrenme yöntemleri ile de öğrencilerin sadece bir konuya ilişkin başarıları arttırılmakla kalmayıp aynı zamanda özgüven, eleştirel düşünebilme, olumlu arkadaşlık ilişkileri gibi özellikler kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Aktif öğrenmenin avantajları ve geleneksel öğretimin dezavantajlarından söz edildiğinde geleneksel öğretimin tümüyle ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesi ortaya çıkabilmektedir. Oysa hiçbir yöntem tümüyle faydalı veya faydasız değildir. Mutlaka birtakım avantaj veya dezavantajları birlikte bulunur. Önemli olan öğreticinin uygun koşullarda uygun yöntemi seçip kullanmasıdır.

Bu araştırmada din kültürü ve ahlak bilgisi gibi içinde birçok kavramın ve soyut duyguların anlatılmış olduğu bir derste de aktif öğrenme-öğretme tekniklerinin kullanılabilmesi ve anlatımı kolaylaştıracağı gösterilmeye çalışılmıştır. Birinci bölümde aktif öğrenmenin ne olduğu, aktif öğrenmede öğrenci ve öğretmenin rolü, aktif öğrenmenin yaygınlaşmasının nedenleri, sınıf düzenlemesi ile ilgili bilgiler verilmiş ve bazı aktif öğrenme yöntemleri tanıtılmıştır. İkinci bölümde ise aktif öğrenme tekniklerinden mahkeme, balık kılıcı, kart gösterme, tablo yorumlama,

eğitsel oyun ve fotoğraf yorumlamanın din kültürü ve ahlak bilgisi dersine nasıl uyarlanacağı ile ilgili örneklere yer verilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında destek ve görüşlerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Fikret KARAPINAR'a, hocalarım Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU'na ve Doç. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR'a teşekkür ederim.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve AY
	Numarası	085247001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi/İlköğretim din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂNLARI

ÖZET

Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrenmeyi kolaylaştıracak ve verimi arttıracak yöntemlerin kullanılması çok önemlidir. Aktif öğrenme yöntemleri de öğrenme sürecinde zamanın ve performansın en iyi şekilde kullanılıp en üst düzey verimin alınabilmesini sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı ilköğretim 8. sınıf din kültürü ve ahlak bilgisi ünitelerinin günümüzün en önemli eğitim öğretim anlayışlarından olan aktif öğrenme yöntemlerine göre işlenebileceğini ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikli olarak konunun teorik boyutu ele alınmış; aktif öğrenmenin ne olduğu, avantajları, bu süreçte öğretmen ve öğrencinin rolü gibi konular ve yöntemlerin bir kısmı anlatılmıştır. Sonrasında ise anlatılan teknikler konulara uygulanmaya çalışılmıştır.

Ele alınan tekniklerin her biri bütün ünitelere uygulanmaya çalışılmıştır. Yöntemlerden bazıları tüm ünitelere uygulanamamıştır. Bunda ünitenin diğerlerine göre çok daha soyut konuları ele almış olması veya çalışmada tanıtılan ve uygulanan yöntemler dışında bir aktif öğrenme yöntemiyle anlatılabiliyor olması etkili olmuştur. Sunulan etkinlik örnekleri araştırmacı tarafından din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde uygulanmış, ne derece verim alındığıyla karşılaşılan sorunlar belirtilmiştir.

Çalışmanın sonunda din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde aktif öğrenme yöntemlerinin rahatlıkla kullanılabilirdiği ve ders işleme sürecini daha enerjik, öğrenilenleri de daha kalıcı hale getirdiği görülmüştür. Derse çok fazla ilgi göstermeyen veya çekingen olduğu için derse katılmayan öğrencilerin de sürece etkin olarak katılımı sağlanmıştır. Sınıf mevcutlarının fazla olması ve süre yetersizliği uygulamada karşılaşılan en önemli sorunlar olmuştur.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve AY
	Numarası	085247001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi/İlköğretim din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin İngilizce Adı	İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

SUMMARY

Education and training activities to facilitate learning and the use of methods to increase efficiency is very important. Active learning methods are also used in the process of learning time and the best performance in providing the highest yield to be received.

Primary objective of this study was the 8th classes in religious culture and ethics in today's units, which it sees the most important education is to present processed according to methods of active learning. The study primarily addressed the issue from the theoretical size of the active learning what it is, the advantages of this process, issues such as the role of teacher and student and a part of the described methods. Afterwards he tried to applied topics in the techniques described. Each one tried to apply the techniques discussed in all units. Some of the methods implemented in all units. Much more abstract than the others discussed this, we have taken the unit or outside the study and the methods applied in an active learning method introduced is anlatılabiliyor was effective. Presented examples of activities implemented by the researcher in religious culture and ethics classes, to what extent are the problems been efficiency.

Religious culture and ethics course at the end of the study of active learning methods can be used easily and processing process of course the more energetic,

more long-lasting learned was that it has made. Not show much interest in the course or is hesitant to attend the course as long as the students actively participated in the. Class is more than mevcutlarının and lack of time was the most important problems encountered in practice.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	iii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vii
SUMMARY	ix
İÇİNDEKİLER	xi
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Problemi.....	2
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
3. Sınırlılıklar	3
BİRİNCİ BÖLÜM	4
AKTİF ÖĞRENME.....	4
1. Aktif Öğrenme Nedir?	4
2. Aktif Öğrenmenin Yaygınlaşmasının Nedenleri	5
3. Aktif Öğrenmenin Avantajları	6
4. Aktif Öğrenmede Öğretmenin Rolü	6
5. Aktif Öğrenmede Öğrencinin Rolü.....	7
6. Aktif Öğrenmede Sınıfın Düzeni	8
7. Aktif Öğrenmenin Gerçekleştiği Sınıfların Özellikleri	8
8. Aktif Öğrenme Yöntemleri	9
8.1. Mahkeme	10
8.2. Eğitsel Oyun	10
8.3. Balık Kılıcı	11
8.4. Tombala.....	12
8.5. Fotoğraflar Konuşuyor	12
8.6. Drama	13
8.7. Kart Gösterme	13
8.8. Rol Oynama.....	14
8.9. Tablo Yorumlama.....	14
8.10. Örnek Olay İnceleme	14
8.11. Beyin Fırtınası.....	15
8.12. Şiir Yazma	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	16

İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİ BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKANLARI.....	16
1. Kaza ve Kadere İman Ünitesinin İşlenişi	16
2. Zekat Hac ve Kurban Ünitesinin İşlenişi	27
3. Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar Ünitesinin İşlenişi.....	35
4. İslam Düşüncesinde Yorumlar Ünitesinin İşlenişi	40
5. Din ve Güzel Ahlak Ünitesinin İşlenişi	48
6. Dinler ve Evrensel Öğütleri Ünitesinin İşlenişi.....	57
7. TEKNİKLERİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE UYGULANMA İMKANLARI	64
7. 1. Tablo Yorumlama Tekniği'nin Uygulanma İmkanları.....	64
7. 2. Kart Gösterme Tekniği'nin Uygulanma İmkanları.....	64
7. 3. Mahkeme Tekniği'nin Uygulanma İmkanları	65
7. 4. Balık Kılıcı Tekniği'nin Uygulanma İmkanları.....	66
7. 5. Fotoğraflar Konuşuyor Tekniği'nin Uygulanma İmkanları.....	66
7. 6. Tombala Tekniği'nin Uygulanma İmkanları	67
7. 7. Eğitsel Oyun Tekniği'nin Uygulanma İmkanları	68
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKÇA.....	71
ÖZGEÇMİŞ	73

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağın gereklerine göre sürekli yenilenen ve gelişen bir dünyada yaşamaktayız. Bu nedenle eğitim alanında da yenilik ve gelişmeler olması kaçınılmazdır.

Son yıllarda eğitim öğretim alanında en çok üzerinde kafa yorulan konulardan birisi de aktif öğrenmedir. Yalnızca akademik başarı üzerinde durulan ve bireyin kendisini geliştirmesine, kendi kendine öğrenebilmesine imkan tanımayan geleneksel öğretim yöntemleri artık istenen akademik başarıyı bile karşılayamaz hale gelmiştir. Hareket etmeden, konuşmadan, sessiz sedasız oturan öğrencilerin “aferin” aldığı, öğrencilerin pasif, bilgiyi alan, ezberleyen ve sınav sonrası unutan, birbirleriyle etkileşim kuramayan konumda bulunduğu, öğretmenin baskıcı otoriter tutumlarıyla yönetilen geleneksel sınıf ortamları ihtiyaca cevap verememekte ve öğretim sürecinden alınan verimi bir adım dahi ileriye götürememektedir.

Her alanda olduğu gibi eğitimde de düşünen, fikir üreten, tartışan, değerlendirme yapabilen bireylere ihtiyaç vardır. İşte bu nokta da aktif öğrenme sürece öğrenciyi dahil ederek öğretmenin rehberliğinde ilerlemeyi esas almaktadır. Aktif öğrenmede öğrenme sürecinin sorumluluğu öğrencidedir ve öğrenci kararlarını kendisi alır. Böylece öğrenen bir başkasının kendi adına aldığı kararları uygulamak yerine kendi kontrol ettiği çabalarla öğrenmeye çalışır.(Açıkgöz,2009 s.17) Aktif öğrenme yöntemleriyle öğrenciler kendi öğrenme şekillerine uygun etkinliklerle daha kalıcı ve etkin öğrenmeyi sağlayabilirler.

Eğitimdeki yenilik ve gelişmelerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde de uygulanması önemlidir. Aktif öğrenme yöntemleri kullanılarak zenginleştirilen bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğrencilerin dersi sıradan ve sıkıcı bulmalarını engelleyecek ve böylece ahlaki tutum ve değerlerin öğrencilere kazandırılmasını kolaylaştıracaktır. Zira din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin içinde barındırdığı kavram duygu ve değerler öğrenciye ezberletilerek dini, ahlaki ve kültürel değerlerine sahip çıkan bireyler yetiştirilmesi mümkün değildir. Bu ancak verilen bilgilerin öğrenci tarafından yorumlanması, anlamlandırılması ile mümkündür.

Bu çalışmanın temel amacı günümüzde pek çok alanda kullanılan ve başarılı sonuçlar elde edilen aktif öğrenme yöntemlerinin din kültürü ve ahlak bilgisi öğretiminde nasıl kullanılacağına dair örnekler sunmaktır. Çünkü diğer derslerde

olduğu gibi artık din ve ahlak öğretiminde de öğrencinin bilgiyi sadece ezberlemesi ve gerektiğinde tekrar etmesi beklenemez. Öğrenciden istenen öğrenme öğretme sürecinde aktif olması, düşünmesi, sorması, eleştirmesi, problem çözmesi, üretmesi gibi durumlara önem verilmesi, aktif öğrenme yöntemlerinin din ve ahlak öğretiminde kullanılmasını da zorunlu kılmaktadır.

Çalışmanın teorik bölümünde kaynaklar taranıp aktif öğrenmenin ne olduğu üzerinde durulmuş, uygulamalar içeren ikinci bölümünde ise aktif öğrenmeyi sağlayan yöntemlerin din ve ahlak öğretiminde nasıl kullanılacağını göstermek üzere örnekler tarafımdan hazırlanmıştır. Sunulan örnek uygulamalar derslerde kullanılmış ve hangilerinden istenen verimler alındığı, hangilerinin uygulanmasında zorluklar görüldüğu ikinci bölümün sonunda belirtilmiştir.

Bu çalışmanın dersini daha ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek ve farklı yöntem ve etkinliklerle zenginleştirmek isteyen öğretmenlere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Araştırmanın Problemi

- Aktif öğrenme yaklaşımını ve yöntemlerinin uygulamasında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde karşılaşılan sorunları ele almak ve çözmeye çalışmak.
- Derslerde daha eğlenceli ve kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirme hususunda öğretmenler neler yapabileceğini örneklendirmek.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi için örnek hazırlamak, aktif öğrenme yöntemlerinin bu derste de kullanılabilceğini ve bu dersin içeriğini zenginleştirilebileceğini göstermek.
- Bu problemlerle ilgili olarak 8.sınıf öğrencilerine konu ile ilgili sınıf içi etkinlikler yapılacaktır.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde öğrenmeyi kolaylaştıracak ve verimi arttıracak yöntemlerin kullanılması çok önemlidir. Günümüzde hızla gelişen teknoloji ve hayat anlayışının yanında bunların öğretiminde uygulanan modellerde hızla değişmektedir.

Öğretmenlerimizin bu gelişmeleri yakından takip edip, kendi alanlarına uygulamaları gerekmektedir.

Eski eğitim sistemimizde sistemin en temel ögesi öğretmendi. Yeni gelişen modeller ise merkeze öğrenciyi almakta. Tabii bunlar öğretmenin ders içindeki rolünü azaltmak yerine daha da artırmıştır. Öğrenci neyi öğrenmesi gerektiğini bilen, bilgiyi seçen ve öğrendiği bilgileri hayata adapte eden etkin bir rol almıştır.

Aktif öğrenmenin getirmiş olduğu mantık ve yöntemler ders işlenişini kolaylaştırdığı gibi dersi vermek istediği temel niteliklerin kazandırılmasını da kolaylaştırılmıştır. Birçok soyut kavram ve düşüncenin yer aldığı din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin anlatımını kolaylaştıracağına inanıyoruz. Amacımız bu modelin ve içinde barındırdığı tekniklerin dersimizde rahatlıkla uygulanabileceğini göstermektir. Değişik tekniklerle anlatılan ahlaki değerlerin öğrencilere daha kolay kavratılacağını ve dersin veriminin artacağını ortaya koymakta tezimizin amaçlarındandır.

3. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- İlköğretim 8. sınıf din kültürü ve ahlak bilgisi dersi üniteleri,
- Aktif öğrenme tekniklerinden mahkeme, kart gösterme, tablo yorumlama, tombala, balık kılıcı, eğitsel oyun ve fotoğraf yorumlama teknikleri;
- 2010-2011 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AKTİF ÖĞRENME

1. Aktif Öğrenme Nedir?

“Aktif öğrenme öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin farklı yönleri ile ilgili karar alma ve özdüzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğretim sürecidir.” (Açıköz, 2006: 17)

Aktif öğrenme sürecinde bulunan öğrenciler ilgi, yetenek ve becerilerinin farkındadırlar ve öğretici tarafından kendilerine sunulmuş olan bilgileri nasıl öğreneceklerine karar vererek bu bilgileri kendileri için anlamlı yaşantı ve deneyimlere dönüştürürler.

Tanımda bahsedilen özdüzenleme öğrencilerin öğrenme sürecine katılım düzeyleri ile doğrudan ilgilidir. “Öğrenci öğrenirken aldığı her karar, seçtiği her yol ve gösterdiği her davranış ile özdüzenleme becerilerini kullanır. Aktif öğrenme temelli hazırlanan derslerde öğrenciler karar alma, hedef belirleme, uygulama, bilgi arama, planlama, tekrar etme, gözden geçirme gibi farklı özdüzenleme stratejilerini de kullanırlar. Yani özdüzenleme aktif öğrenmede hem bir amaç hem de bir üründür.” (Açıköz, 2006:18)

“Öğretimsel işler ise öğrencilerin genel eğitim öğretim müfredatının belirlediği hedeflere ulaşmaları için belirlenen yollar veya etkinliklerdir. Örneğin sözel anlatımı öğretimsel iş olarak belirleyen bir öğretmen bilgiyi öğrencilerin işlemesine ve farklı açılardan değerlendirmesine imkan tanımaz. Ama bilgiyi anlatırken duyguları ve üretkenliği için içine katan bir öğretimsel işe karar veren öğretmen öğrencilerin bilgiyi farklı açılardan değerlendirmesine imkan tanırken onların zihinsel becerilerini kullanmasına da fırsat vermiş olur.” (Yavuz, 2005: 12)

Örneğin din kültürü ve ahlak bilgisi dersini işlerken bir öğretimsel işe karar veren öğretmen zekatın nelerden, kimlere, ne kadar verileceğini öğretmekle birlikte niçin verilmesi gerektiğini, bireysel ve toplumsal faydalarını da sürecin sonunda öğrenciyi kazandırmaya çalışır. Çünkü öğretimsel işlerde öğrenme sürecinde zihinsel yetenekler kullanılmakta ve edinilen bilginin ötesinde ilişkiler kurma, anlamlar çıkarma ön plandadır.

Aktif öğrenme anlayışına göre öğrenmenin nasıl gerçekleştirileceği, ne kadar öğrenildiği ve öğrenmeyle ilgili eksikliklerin neler olduğu gibi kararları öğrenen almalıdır. Öğrenen kendi öğrenme sürecini planlayabilmeli, bununla ilgili kararlar verebilmelidir. Bu süreçte öğretmenin görevi rehberlik etmektir.

Aktif öğrenmenin yani derslere yüksek düzeyde aktif katılımın sağlanması yüksek düzeyde öğrenci katılımını gerçekleştiren derslerin planlanması ve yürütülmesi ile mümkündür. Bunu gerçekleştirmenin yolu ise öğrencileri öğrenme sürecinde aktif hale getirerek onların kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını sağlamaktır. (Saban, 2009: 226)

2. Aktif Öğrenmenin Yaygınlaşmasının Nedenleri

a) Beynin Çalışmasına Uygunudur

İnsan beyninin en önemli özelliklerinden birisi bireye özgü olmasıdır. Bu da aktif öğrenmeyi gerekli kılmaktadır. Her bireyin beyninin kendine özgü olması öğrenme sürecinde de farklı seçeneklerin sunulmasını gerekli kılar. Bu ise bireye alternatif yöntem ve fırsatların sunulduğu aktif öğrenme uygulamaları ile sağlanabilmektedir. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2006)

b) Yaşam Boyu Öğrenen Bireylere İhtiyaç Duyulmaktadır

Çağımızda çok hızlı gelişme değişimlere tanık olmaktayız. Sahip olunan bilgiler çok kısa bir süre içinde değişebilmektedir. Özellikle de bilim ve teknoloji alanında bu değişim çok daha büyük bir hızda yaşanmaktadır. Buna paralel olarak iş yaşamında da kendisini yenileyen, gelişim ve değişimlere açık olan yani yaşam boyu öğrenebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır.

c) Geleneksel Eğitim Çağın Gereksinimlerini Karşılayamamaktadır

Bugüne kadarki eğitim anlayışımız yalnızca öğrencinin akademik başarısı üzerine odaklanmaktaydı. Bu ise öğrenenin kişisel ve sosyal yönden gelişiminin ihmal edilmesine, farklı ilgi ve yeteneklerinin görmezden gelinmesine neden olmaktadır. Aktif öğrenme ile öğrenen öğrendiklerinden anlamlar çıkarabilecek, bilgiyi yorumlayarak farklı şekillerde kullanabilecek ve bilgiyi, düşünme becerilerini kullanarak üretebilecektir. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2006)

3. Aktif Öğrenmenin Avantajları

a) **Kullanışlılık:** Aktif öğrenme çok çeşitli konu alanlarında kısa süreli etkinliklerde veya uzun zaman alan etkinlik türlerinde kullanılabilir. Ayrıca aktif öğrenmenin tek bir öğretim yöntemi değil, birçok öğretim yöntemini içeriyor olması da onun kullanılabilirliğini artırmaktadır.

b) **Ekonomiklik:** Aktif öğrenme ek görevliler, pahalı araçlar, özel mekanlar olmadan da uygulanabilir. Bu imkanlar uygulamayı kolaylaştırıp etkililiği artıracaktır ancak olmazsa olmaz değildir. Aktif öğrenme yalnızca oturacak yeri olan her mekanda kâğıt, kalem, ders kitabı gibi basit araçlarla da uygulanabilir. Ayrıca aktif öğrenmede disiplin gibi sorunlarla fazla zaman kaybedilmediğinden sürecin tümü öğrenmek için kullanılır ve bu da verimi artırır.

c) **Destekleyici Öğrenme Ürünleri Üzerinde Olumlu Etkiler:** “Eğitimde genellikle akademik başarı üzerinde durulur. Öğrenme isteği, birlikte çalışma, liderlik, iş birliği, paylaşma gibi birçok öğrenme ihmal edilir. Oysa bir alana özgü bilgiler kalıcı değildir. Asıl olan ve değişmesi zor olan destekleyici öğrenme ürünleridir. Yapılan çalışmalar aktif öğrenmenin bir yandan başarıyı artırırken bir yandan da destekleyici öğrenme ürünleri üzerinde olumlu etkiler bıraktığını göstermektedir.” (Açıköz, 2006: 15) Aktif öğrenme öğrencilerin kendine güvenen, yetenekli, saygın, işbirliği yapabilen, düşünen ve üreten bireyler olmalarını sağlar.

4. Aktif Öğrenmede Öğretmenin Rolü

Aktif öğrenme ve yapısalcı teorilere göre öğrenen öğrenme sürecinde aktif hale getirilmeli ve kendi öğrenme sürecinin düzenlenmesi konusunda sorumlu olmalıdır. Bu nedenle öğretici sınıfta çeşitli etkinlikler kullanmalı ve çağdaş öğretim metotlarına yer vermelidir. Bu durumda öğretmenin rolü öğrenmeyi kolaylaştırmak ve öğrenme sürecine rehberlik etmek olacaktır.

“Öğretimde yöntem bilgisi büyük bir öneme sahip olmakla birlikte, yöntemin uygulayıcıları olan öğretmenlerin, gerekli bilgi, beceri ve formasyon yeterliliğine sahip olması da gerekmektedir. Öğretmen, mesleğinde yeterli olmalı yani alanında ihtisas yapmış olmalı, öğretme yeteneğine sahip olmalı, dersi ilgi çekici şekle sokacak hareketlilik, yöntem bilgisi, öğrencileri haklı değerlendirme, etkili

konuşabilme, kendine güven, iç denge ve duygusal sıhhate sahip olması gerekmektedir.” (Bilgin, 2001: 95)

Aktif öğrenmede öğretmen;

- Öğrencilerin öne sürdükleri fikirleri destekler.
- Ham veriler ve temel kaynakların yanı sıra öğrencilerin etkileşimini sağlayan diğer kaynakları ve materyalleri kullanır.
- Öğrencilere ödev verirken sınıflandırma, analiz, tahmin ve yaratıcılık gibi bilişsel kavramlara yer verir.
- Öğrencilerin istekleri doğrultusunda dersin içeriğinde ve kullanılan öğretim stratejilerinde değişikliğe gider.
- Çeşitli kavramlar hakkındaki anlayışlarını belirtmeden önce, öğrencilerin o kavramlar hakkındaki fikirlerini ve anlayışlarını bulmak için çaba sarfeder.
- Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle karşılıklı iletişime ve diyaloga girmelerini özendirirler.
- Öğrencilerin birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular yönelterek araştırma yapmalarını teşvik ederler.
- Öğrencilerin ilk cevaplarını genişleterek, onlara ilaveler yaparak ve örnekler vererek işlene konuları aydınlığa kavuşturmaya çalışırlar.
- Öğrencilere yönelttikleri sorulara cevap verebilmeleri için yeterli zaman tanırırlar.
- Öğrencilerin doğal meraklarını geliştirmek için öğretim yöntemlerinde sık sık değişiklik yaparlar. (Saban, 2009: 179)

5. Aktif Öğrenmede Öğrencinin Rolü

Aktif öğrenmede öğrenci verilen bilgiyi alan, ezberleyen ve tekrar eden konumda değildir. Öğrenen aldığı bilgileri kendine özgü yöntemlerle işleyip yeniden üretir. Edindiği bilgileri farklı alanlara uygulama becerileri edinir. Öğrendiklerinden çıkarımlarda bulunur. Bütün bunları yapmak yani öğrenme sürecinin sorumluluğunu üstlenmek kolay değildir. Bu nedenle aktif öğrenme sürecinde öğrenenin bazı özelliklere sahip olması değilse de bunları edinmesi beklenir.

Aktif öğrenme sürecinde öğrenci;

- Edilgin alıcı durumda değildir, aktiftir.
- İşbirliğine ve iletişime açıktır.
- Grup çalışmalarına istekli katılır, öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşır.
- Kendi öğrenme stratejisini belirler.
- Bilgiye ulaşmasını ve paylaşmasını bilir.
- Kendi kararlarını kendisi alır.
- Bilgiyi yeniden yapılandırır.
- Başkalarının düşüncelerine saygı duyar, empati kurar.
- Yeni girişimler yapmak noktasında cesaretlidir. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2006, Saban, 2009)

6. Aktif Öğrenmede Sınıfın Düzeni

Aktif öğrenmede fiziksel koşullar önemlidir ancak kesin bir sınıf düzeni yoktur. Öğrenciler sınıflarda sıralarında hareketsiz oturmazlar. Sınıf düzeni değişkendir. Uygulanan öğrenme tekniğine göre sınıf düzeninin değiştirilmesi gerekebilir.

Öğrenciler öğretmenin açıklamalarını dinlerken sıralar halinde, karşılıklı öğretim uygulanırken (U) yada (O) şeklinde, işbirlikçi öğrenmede sınıfa dağılmış küçük gruplar şeklinde oturabilirler. Top taşıma ve bazı eğitsel oyunlarda ayakta durulabilir. Sınıf düzeninin değişken olması öğrencilerin güdülenmesi açısından da önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar öğrenme ortamına getirilen yeniliklerin öğrencileri güdülediğini ortaya çıkarmıştır. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2000)

7. Aktif Öğrenmenin Gerçekleştiği Sınıfların Özellikleri

a) Saygınlık : Aktif öğrenme uygulanan sınıflarda öğrenciler kendilerine güvenirlere ve öğrenme isteği içerisindedirler. Birilerini memnun etmek, övgü almak, oyunları kazanmak için değil gerçekten öğrenmek için çalışırlar.

b) Enerji Doluluk : Aktif öğrenmenin gerçekleştiği sınıflarda öğrenciler enerji dolu, canlı, hareketli ve rahattırlar. Sınıftan yapılan aktivitelerin neşeli ve eğlenceli sesleri yükselir. Öğrenciler dersin bitmesi için saati takip etmezler. Yaptıkları çalışmaya ve öğrenmeye odaklanırlar.

c) Bireysel Sorumluluk : Aktif öğrenme uygulanan sınıflarda öğrenciler kendi öğrenmelerinden sorumludurlar. Çalışmalar sırasında sürekli direktif ve yönlendirmelere ihtiyaç duymazlar. Etkinliklere kendi kendilerine başlar, sürdürür ve bitirirler. Süreçte gerekli noktalarda öğretmenin sadece rehberliğine başvururlar.

d) İşbirliği : Aktif öğrenmenin gerçekleştiği sınıflarda öğrenciler öğretmenle ve birbirleriyle olan ilişkilerinde rahat ve samimidirler. Birbirlerini dinler, birbirlerine saygı gösterirler. Yapılan çalışmalarda işbirliği içerisinde hareket ederler. Birbirleriyle yarış içerisinde olmazlar. Çıkan herhangi bir problem ise öğretmenle işbirliği içerisinde hareket edilerek çözülmeye çalışılır.

e) Bilişsel Farkındalık : Aktif öğrenme uygulana sınıflarda öğrenciler derse, konuya odaklanmışlardır. Konsantrasyonları yüksektir. Bilişsel yönden uyanıktırlar ve sınıfta nelerin olup bittiğini takip ederler. (Geniş bilgi için bkz. Saban, 2009)

8. Aktif Öğrenme Yöntemleri

“Aktif öğrenmenin yaşama geçirilmesi, düşüncelerin uygulanması, öğrencilere gerçek anlamda aktif öğrenme fırsatının sağlanması, büyük ölçüde uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasına bağlıdır. Hangi yöntemin kullanılacağına, işlenen konuya, öğrenci özelliklerine, eldeki malzemelere ve ulaşılmak istenen amaca göre karar verilir. Uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmadıkça, en doğru en yararlı düşünceler bile kuramda kalacaktır. Çünkü öğretim malzemelerinin nasıl kullanılacağı, öğretimsel işlerin nasıl örgütleneceği ve öğrenme düzeyi gibi sürecin birçok önemli ögesi kullanılan yöntemle bağlıdır. Özünde aktif olan birçok öğretimsel iş örneğin, problem çözme bile uygun yöntemlerle kullanılmazsa kolaylıkla edilgin öğretim malzemesine dönüşebilir. Bir başka deyişle, aktif öğrenme için gerekli malzemelere, mekâna ve içeriğe

sahip olunabilir ancak, uygun yöntemler kullanılmadıkça verim alınmayacak ve sonuç başarısız olacaktır.” (Taşdemir, 2000: 100)

Aktif öğrenme sürecinde kullanılan başlıca yöntemlerin bazıları şunlardır:

8.1. Mahkeme

Sınıfta mahkeme kurulması şeklinde uygulanan bu yöntem birçok öğrencinin etkinliğe katılımını sağlar. Sırasıyla şu işlemler yer alır.

- Tartışma konusu ya da problemin seçimi
- İki tarafın avukatlarının, araştırmacılarının, tanıklarının, hakimin ve katibin kararlaştırılması ve kalanların jüri üyesi olması
- Bütün öğrencilerin konuyla ilgili araştırma yapmaları ve malzeme toplamaları. Grupların; avukat, tanık, jüri üyesi, araştırmacı rolündeki üyelerinin bir araya gelerek bulduklarını tartışmaları ve hazırlık yapmaları
- Mahkemenin başlaması
- Avukatların savunmalarını yapmaları
- Tanıkların kanıtlarını sunmaları
- Avukatların sorular sormaları ve yapılan açıklamaların kendi savlarını destekleyen yönlerini ortaya çıkarmaları
- Hakimin yanıtları, eksikleri belirlemesi
- Jüri üyelerinin kimin haklı olduğuna karar vermeleri (Açıköz, 2006: 157)

8.2. Eğitsel Oyun

“Oyun, bireylerin fiziksel, zihinsel yeteneklerini geliştirici, yaşantıyı zevkli kılıcı, sanatsal ve estetik nitelikleri ve beceriyi geliştirici etkinliklerdir.” (Bilen, 2002: 103, Doğan-Tosun, 2002: 189)

“Eğitsel oyunlar kitleyi eğlenceye sevk eden, katılanlarda büyük istek ve heves uyandıran öğretim faaliyetleridir. Eğitici oyunlar çocuğun okulda veya okul dışında oyun oynarmış gibi yaptığı, böylece kendini oyuna verdiği bedensel veya zihinsel gelişmeye etki edici egzersizler olarak tarif edilmiştir.” (Zengin, 2002:

51) “Eğitsel oyunlar öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlayan ve daha rahat yerlerde tekrar edilmesine imkan veren etkinlikler olarak ifade edilir. Eğitsel oyunların en önemli özelliklerinden biri de öğrenmeye yönelik olması ve bir amaç doğrultusunda uygulanmasıdır.” (Demirel, 1999: 123)

Eğitsel oyunda dikkat edilmesi gereken temel özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

- Eğitsel oyun, bütün öğrencilerin etkin katılımını sağlayacak düzeyde basit, kolay ve ilginç olmalıdır.
- Belli bir amacı olmalıdır.
- Kuralları açık seçik olmalıdır.
- Eleştirel düşünme becerileri kazandırmalıdır.
- Bireyde var olan özellikleri ortaya çıkarmaya yönelik olmalıdır.
- Öğrencilerde neşe ve haz uyandırmalıdır.
- Öğrencilerin bedensel, ruhsal ve ahlaki gelişimine yardımcı olmalıdır.(Kuzu, 2010: 5)

Bazı eğitsel oyun çeşitleri:

Ben kimim? : Oyun ders sonunda öğrenilenlerin tekrar edilmesi, pekiştirilmesi amacıyla uygulanabilir. Derste öğrenilen kişi veya kavramlar seçilen bir öğrenci tarafında soru şeklinde sınıfa yöneltilir. Öğrencilerin sorulan kişi veya kavramı bulmaları beklenir.

Arap Saçı: Bu oyun da ders sonunda konunun tekrar edilmesi amacıyla uygulanabilir. Öğrenciler daire şeklinde otururlar ve hepsinin yakasına öğrenilen bir kavram yazılarak asılır. Öğrencilerden birinin eline ise bir yumak ip verilir. Öğretmen öğrencilere kavramları sorar ve ipi elinde tutan öğrenci yumağı doğru kavramı bularak o kişiye atmaya çalışır. Böylece yumak öğrenciler arasında dolaştırılarak arap saçı haline gelir. Sonrasında oyun tersten oynanarak yumak çözülmeye çalışılır

8.3. Balık Kılıcı

“Ishikawa Diyagramı” olarak bilinen balık kılıcı yöntemi 1943’te Kauro Ishikawa tarafından geliştirilmiştir.

“Bir problemin ana ya da alt nedenlerini bulmaya ve göstermeye ya da herhangi bir konunun ana ya da alt başlıklarını göstermeye yarayan tekniktir.

Balık kılıçığında balığın baş kısmına konu ya da problem yazılır. Kılıçıklara ise başlık doğrultusunda alt başlıklar sıralanır.” (Yavuz, 2005: 92)

Balık kılıçığı yöntemi öğrencilerin derin ve nesnel bir görüş kazanmalarını ve problemin çeşitli bölümleri arasındaki önemli ilişkileri görmelerini, öğrencilerin daha derin bir şekilde bir problem üzerine yoğunlaşmalarını sağlar. Bu yöntem öğrencilerin düşüncelerini organize etmeye yardım eder ancak problem için çözüm sağlamaz. Tekniği öğrenmesi ve uygulaması kolaydır. Bu teknik; birlikte çalışmaya, gerçeği aramaya, değişik görüşlere açık olmaya ve karşıt görüşlerin ortaya çıkmasına imkan verir.

8.4. Tombala

Öğrencilerin anlatılanları oyun oynayarak anlamaya çalışmalarını sağlar. Öğrencilerde, merak uyandırıcı yönlerin bulunması nedeniyle dikkatlerini toplamalarını kolaylaştırır.

- İşlenen konunun ana kavram ya da düşüncelerinin çıkarılması
- Çıkarılan maddelerin tombala dağınık olarak yazılması ya da bazı kutuların boş bırakılması
- Hazırlanan kartların öğrencilere dağıtılması
- Öğretmen konuyu anlatırken öğrencilerin geçen kavram ya da düşüncelerin üzerini kapatmaları
- Yatay, dikey ya da çapraz çizgilerle yan yana üç kutu kapatan öğrencinin tombala demesi
- Dördüncü ve beşinci işlemlerin dersin sonuna kadar tekrarlanması.
(Açıköz, 2006: 164)

Bu yöntem konunun anlatılması sürecinde uygulanabileceği gibi konu bitiminde tekrar amacıyla da kullanılabilir. Derste anlatılan kavramlar küçük kağıtlara yazılarak bir kutu veya kesenin içine atılır. Her öğrenci sırasıyla gelerek kutudan bir kavram çeker ve anlamını söyler. Diğerleri ise söylenen kavramın üzerini kapatarak tombala yapmaya çalışırlar.

8.5. Fotoğraflar Konuşuyor

“Bu yöntemde amaç görsel materyalleri yorumlama, görsel materyallerden yararlanarak üretici düşünme becerilerini geliştirmektir. Fotoğrafları veya

resimleri yorumlama çalışmaları her derste kolaylıkla yapılabilecek etkinliklerdir. Fotoğraflar pek çok yönü ile bilgileri görsel yolla insanlara sunarlar. Çoğu zaman sayfalar dolusu bilgileri öğrenmek veya hatırlamak insanlara zor gelirken fotoğraf veya resimler insanların hafızasına kolaylıkla yerleşir. Fotoğraf veya resim yorumlama etkinlikleri boyunca kullanılacak materyaller gazete ve dergilerden, atlardan, ansiklopedi veya kitaplardan derlenebilir. Fotoğraf veya resim yorumlama özel bir titizlik gerektiren beceriler içerir.” (Yavuz, 2005: 154)

8.6. Drama

“Eğitici drama özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile sosyal, evrensel ve soyut kavramların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir tekniktir. Eğitici drama, mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte, temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş bir grupta yaşanan, yetişkin bir lider (öğretmen) tarafından yönlendirilen ya da en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür. Daha farklı bir tanımlamayla eğitici drama ; bir eylemin, bir olayın, duygunun, çeşitli rollerin, bir kavramın ,konunun ya da öykünün, hatta şiirin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsüz kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile temsili olarak ifade edilmesi ve canlandırılmasıdır.” (Önder, 2003: 32)

Eğitici drama öğrencinin bilgi edinme isteğini artırır, arkadaşlık ilişkilerini ve iletişim becerilerini geliştirerek öğrenciye işbirliği içinde hareket etmeyi öğretir. Ayrıca bireyin hayal dünyasını ve zihinsel kapasitesini zenginleştirerek bağımsız düşünmesini sağlar. (Geniş bilgi için bkz. Güler, 2007)

8.7. Kart Gösterme

Kart gösterme tekniği dersin işlenme sürecinde bir olayı incelemek, bir problem üzerine düşünüp değerlendirmede bulunmak ve karara varmak için kullanılır. Bu teknikte öğretmen veya öğrenciler kendileri derse farklı renklerde kartlar hazırlayarak gelirler. Hazırlanan bu kartlardan her birine rengine göre bir anlam yüklenir. Örneğin; yeşil katılıyorum, kırmızı katılmıyorum, sarı kararsızım gibi. Öğretmen örnek olayı veya problemi sınıfa anlattıktan sonra öğrenciler bir süre kendi kendilerine olayla ilgili yorumlar yaparlar ve bir karar vardıldıktan sonra herkes düşüncesini yansıtan renkteki kartı havaya kaldırır. Sırasıyla herkes neden

o kartı seçtiğini açıklar. Tüm öğrencilerin verdiği cevaplar dinlenerek doğru sonuca varmaya çalışılır. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2006)

8.8. Rol Oynama

“Rol oynama öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kimliğe bürünerek ifade etmelerini sağlayan bir yöntemdir. Rol oynama tekniğinde ders konusu ile ilgili bir fikir, durum, sorun ya da olay bir grup öğrenci tarafından yine bir grup öğrenci karşısında dramatize edilir. Rol oynamada öğrenciler başkalarının kimliğine bürünerek onların nasıl düşündüklerini, nasıl hissettiklerini ve nasıl davrandıklarını anlamaya çalışırlar.” (Saban, 2009: 262)

Rol oynama tekniğinde ders öncesi bir hazırlık süreci yoktur. Dersin doğal akışı içinde incelenen bir olay, durum ele alınır ve öğrenciden bu olaydaki kahramanın kendisi olması durumunda nasıl bir davranış sergileyeceğini dramatize ederek göstermesi istenir. Bu teknikte işlenmekte olan ders veya konu ile ilgili bir olay veya durum seçmek önemlidir.

8.9. Tablo Yorumlama

Bu teknik öğrencilerin edindikleri bilgileri analiz etme, değerlendirme ve sınıflandırma yapmaları amacıyla kullanılır. Genellikle öğrenme sürecinin sonunda öğrenilenlerin tekrar edilmesi, gözden geçirilmesi için uygulanır. Öğretmen derse gelmeden önce hazırladığı tabloları, öğrencilere dağıtır ve onlardan satır ve sütunlardan ilişkili olanları işaretlemelerini ister. Bütün öğrenciler bitirdikten sonra tüm sınıfın katılımıyla kontrol edilir.

8.10. Örnek Olay İnceleme

Örnek olay incelemesi öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılan bir problemi sınıf ortamında çözmeleri esasına dayanır. Bunun için ilgili alandan gerçek olaylar seçilir. Seçilen olaylar anlaşılır bir biçimde ortaya konur ve o olayla ilgili tartışma açılır. Gerçek olay bulunmaması durumunda öğrenciye gerekli yaşantıyı sağlamak amacıyla olay öğretici tarafından da yazılabilir. Bu teknikte olayın doğrudan işlenen konu ile ilgili olması ve öğrencilerin bu ilişkiyi rahatça görebilmeleri önemlidir. (Geniş bilgi için bkz. Bilen, 1989)

“Olay açıklandıktan sonra öğrencilere örnek olay ve olası çözümler üzerinde düşünüp tartışma fırsatı verilir. Bu aşamada bireysel çalışma yaptırılabilir gibi

işbirlikli öğrenme gruplarından da yararlanılabilir. Süreç genellikle önerilerin tartışılması ve değerlendirilmesi ile sona erer.” (Açıkgöz, 2006: 149)

Bazen de öğrencilerin deneyimlerinden faydalanmaları için bir örnek olayı kendilerinin kaleme almaları ve çözüme kavuşturmaları istenebilir. Çünkü hemen her birey günlük hayatta farklı problemlerle karşı karşıya gelmekte ve bunların üstesinden gelmek için çaba harcamaktadır. (Geniş bilgi için bkz. Saban, 2009)

8.11. Beyin Fırtınası

“Beyin fırtınası bir problemi çözmek, bir konuyu netleştirmek gibi amaçlarla kullanılır. Sınıftaki öğrencilerin tümünün katılmasına elverişli olması, onların yaratıcılığını teşvik etmesi, dersi ilginç duruma getirmesi ve kullanışlı olması nedeniyle önerilmektedir.” (Açıkgöz, 2006: 158)

Öğretmen bir tartışma konusu veya bir problem sunar. Öğrencilerin tümü konuyla ilgili düşüncelerini söylerler. Söylenenler seçilen bir sekreter tarafından kaydedilir ve sınıfın tümü tarafından kaydedilenler tartışılarak bir sonuca varılmaya çalışılır.

Etkili bir beyin fırtınası sürecinin olabilmesi için öğrencilerin ileri sürdükleri fikirler asla eleştirilmemelidir ve sınırsız düşünmeye özendirilmelidir. Öğrencilerin fikirlerinde genellikle nitelik yerine nicelik aranmalıdır. (Geniş bilgi için bkz. Özden, 1999)

8.12. Şiir Yazma

Öğrenciler küçük gruplar halinde otururlar. Her birinin eline bir kağıt verilir. Her öğrenciden kağıda konu ile ilgili bir dize yazması istenir. Dizeler yazıldıktan sonra öğrenciler kağıtlarını yanlarındaki arkadaşlarına verirler ve ikinci dizeler yazılır. Bu işleme verilen süre tamamlanana kadar devam edilir. Daha sonra sırasıyla oluşturulan şiirler okunur. (Geniş bilgi için bkz. Açıkgöz, 2006)

İKİNCİ BÖLÜM
İLKÖĞRETİM 8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
ÜNİTELERİNİ BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE
İŞLEME İMKANLARI

1. Kaza ve Kadere İman Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: Kaza ve Kader

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Mahkeme, Tablo Yorumlama, Balık Kılçığı, Kart Gösterme, Tombala

KAZANIMLAR:

- Allah'ın her şeyi bir ölçüye göre yarattığına örnekler verir.
- Kaza ve kader kavramlarını açıklar.
- Evrendeki fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasaları fark eder.
- İnsanın akıl ve irade sahibi olması ile özgür ve sorumlu bir varlık olması arasındaki ilişkiyi açıklar.
- İnsanın çalışmasının karşılığını alacağı bilinciyle hareket eder.
- Her canlının bir sonu olduğunu farkına varır.
- Allah'a güvenmenin pasif bir bekleyiş olmadığını farkında olur.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

TABLO YORUMLAYALIM

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasa, satır kısmına da bunlarla ilgili ayetler yazılır. Öğrencilerden ayetlerde hangi yasalara işaret edildiğini bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan ayetler tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.
-

ÖRNEK:

EVRENDEKİ YASALAR	FİZİKSEL YASALAR	BİYOLOJİK YASALAR	TOPLUMSAL YASALAR
“Güneş de yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu üstün ve bilen Allah’ın kanunudur.” (Yasin Suresi,5)			
“O insanı alaktan (embriyodan) yarattı.” (Alak Suresi, 2)			
“Geceyi ve gündüzü Allah takdir etmektedir.” (Müddesir Suresi, 20)			
“Her toplumun belirlenmiş bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde onu ne bir an erteleyebilirler ne de bir an öne alabilirler.” (A’raf Suresi, 34)			
“(Allah) birşeyi yapmak istediği zaman O’nun yaptığı “ol” demekten ibarettir. Hemen oluverir.” (Yasin Suresi 82)			
“Bir topluluk kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez.” (Ra’d Suresi, 11. Ayet)			
“İçtiğiniz suya baktınız mı? Onu buluttan siz mi indiriyorsunuz yoksa biz mi? Dileseydik onu tuzlu yapardık. Şükretmeniz gerekmez mi?” (Vakıa Suresi, 68-70)			

EĞİTSEL OYUN

ÖRNEK:

Ben Kimim?

Canlıların beslenmesi, büyüyüp gelişmesi ile ilgili yasayım. Ben kimim?

Bütün gezegenler kendi yörüngelerinde hareket ederler. Ben bununla ilgili yasayım. Acaba ben kimim?

Geçmişte pek çok topluluk varmış ama bugün onlar yoklar. İşte ben bu konudaki yasayım. Ben kimim?

Deniz suları hep tuzlu, göller nehirler ise tatlı hangi yasayım ben buldun mu?

İnsan küçük bir kan pıhtısından yaratılmıştır. Ben bununla ilgili yasayım. Kimim ben?

KART GÖSTERME

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.

Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

ÖRNEK:

Öğretmen: İnsan özgür irade sahibi bir varlıktır ve bu nedenle yaptıklarından sorumludur.

Halil: (yeşil kart) Allah insana akıl vermiş ve bu sayede insan doğru ve yanlış ayırt edebilir.

Seher: (kırmızı kart) Biz yaşayacağımız yeri, anne babamızı, kardeşlerimizi seçemiyoruz öyleyse tam olarak özgür değiliz.

Mevra: (mavi kart) Cinsiyetimizi, dilimizi, ırkımızı seçemiyoruz ama doğru yanlış ayırt edebiliyoruz. Mesela yalan söylüyorsak bunu biz tercih ediyoruz.

Rabia: (kırmızı kart) Bizim her davranışımızı Allah önceden Bildiğine göre yalan söyleyeceksek onu da biliyordu. Bence bu sorumlu olmadığımızı gösterir.

Mustafa: (yeşil kart) Biz doğru ve yanlış arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olmasaydık sevap-günah, cennet-cehennem olmazdı ki.

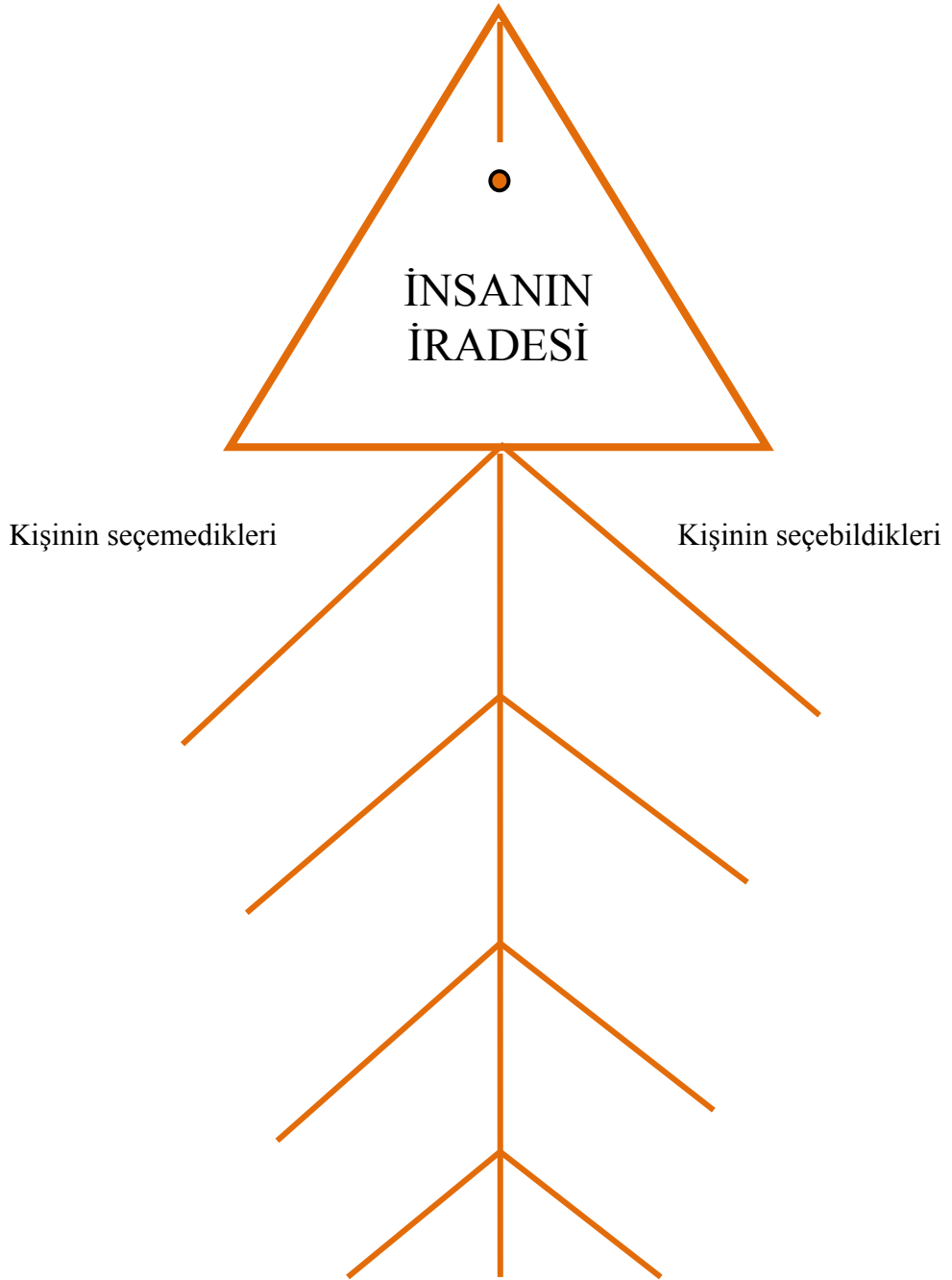
Salih: (yeşil kart) Biz seçim yapabildiğimiz için sorumluyuz. Ama akılsız varlıklar mesela hayvanlar yaptıklarından sorumlu değiller.

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir.

Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

MAHKEME

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.
- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.
- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.
- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.
- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.
- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hakim kararını açıklar.

ÖRNEK:

Mahkeme konusu: Berna, bahçede sınıf arkadaşlarıyla futbol oynarken topu başına atan Murat'a dava açar.

Oyuncular: Davacı Berna, davalı Murat, Berna'nın avukatı, Murat'ın avukatı, hakim, savcı, tanıklar ve jüri (sınıftaki diğer öğrenciler)

Hâkim: Berna Hanım, Murat Bey'in futbol oynarken topu başınıza atmasını mahkememize şikâyet etmişsiniz. Olayı tam olarak anlatır mısınız?

Berna: Hakim Bey, tenefüste arkadaşlarımla hava almak için bahçeye çıkmıştım Birden Murat'ın attığı top başıma geldi. Canım yandığı için Murat'a kızdım. O ise bana "Ne yapayım senin kaderinde varmış başına top isabet etmesi bana niye kızılıyorsun?" diye cevap verdi. Halbuki dikkatli oynasaydı böyle olmazdı. Bu olanları Mehmet ve Ayşe de gördü.

Berna'nın avukatı: Sayın Hakim! Davalı kendi hatasını kapatmak için suçu müvekkilimin kaderine yüklemektedir. Oysa Allah insanı irade sahibi ve akıllı bir varlık olarak yaratmıştır. Bu nedenle insan yaptıklarından sorumludur. Murat Bey oyun alanında oynasaydı ve daha dikkatli davransaydı bunların hiçbiri yaşanmayacaktı.

Hakim: Söz sırası davalı avukatında . Buyurun lütfen.

Murat'ın avukatı: Sayın Hâkim, müvekkilim topu istemeden davacının başına atmıştır. Unutulmamalıdır ki her insanın bir kaderi vardır ve onu yaşamasını hiç kimse engelleyemez. Davacı taraf kaderin suçunu müvekkilime yüklemek istemektedir.

Şahit Ayşe Hanım: Hakim Bey, olay esnasında ben bahçedeki çeşmede ellerimi yıkıyordum. Berna Hanım'ın başına top isabet edince Murat Bey'e öfkeleni ve çıkıştı. O ise alın yazın böyleymiş ben ne yapayım diye karşılık verdi.

Hakim: Murat Bey sizin söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Murat: Hakim Bey, her insan kaderinde ne varsa onu yaşar. Buna engel olmak ne benim ne de Berna Hanım'ın elindedir. Bu olayda benim suçum yoktur.

(Jüri üyelerinin de görüşü alınır ve hakim kararı açıklar.)

Hakim: Kararı açıklıyorum. Murat Bey suçu kadere yükleyerek kendi ihmalini örtbas etmeye çalışmaktadır. Oyun alanında oynamamayı kendi özgür iradesi ile seçtiğinden olayın sonucundan da kendisi sorumludur. Suçunu kadere yüklemesi ve sorumluluktan kaçmaya çalışması doğru bir davranış değildir. Bu nedenle Murat Bey suçlu bulunmuş, Berna Hanım'dan özür dilemesine ve "kaza ve kader" konusu ile ilgili ayet ve hadisleri araştırıp sınıf arkadaşlarına anlatmasına karar verilmiştir.

TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

Her canlının sahip olduğu yaşam süresi

Bir işe başlarken elinden gelen tüm gayreti gösterdikten sonra kalben Allah'a güvenmek

Allah'ın her şeyi belli bir düzen, ölçü ve uyum içinde yaratması ve programlaması.

Canlıların yapısı, beslenmesi, korunması, büyüyüp gelişmesi ile ilgili yasa.

İnsanın sahip olduğu yaşam serüveninin son ânı.

Allah'ın bilip, takdir ettiği şeyleri zamanı gelince yaratması

KADER

TEVEKKÜL

AHİRET

RIZIK

ÖMÜR

FİZİKSEL
YASA

ECEL

KAZA

BİYOLOJİK
YASA

İRRADE

TOPLUMSAL
YASA

DÜZEN

FOTOĞRAFLAR KONUŞUYOR

- Çeşitli gazete ve dergilerden konu ile ilgili fotoğraflar derlenerek sınıfa getirilir.
- Fotoğrafları öğretmen kendisi getirebileceği gibi önceden öğrencilere görev olarak da verebilir.
- Getirilen fotoğraflar sınıfta gösterilir ve öğrencilerin bunlarla ilgili yorum tapmaları istenir.

ÖRNEK:

Aşağıdaki fotoğrafları evrendeki yasaları düşünerek yorumlayalım.

- Aşağıda verilen fotoğraf Allah'ın evrende var ettiği hangi yasayı hatırlatmaktadır?

- Aşağıda verilen fotoğraf Allah'ın evrende var etmiş olduğu hangi yasayı hatırlatmaktadır?
- Sizce evrende böyle bir yasa olmasaydı ve bütün gezegenler rastgele hareket etseydi neler olabilirdi?

- Güneşin doğuşunu gösteren fotoğraf size Allah'ın evrende yarattığı hangi yasayı hatırlatmaktadır?
- Sürekli gece veya sürekli gündüz olsa ne olurdu?

- Aşağıda verilen fotoğraf size Allah'ın evrende var ettiği hangi yasayı hatırlatmaktadır?
- Sizce Allah neden insanları tek bir millet olarak değilde farklı topluluklar halinde yaratmıştır?
- Her milletin, topluluğun bir sonunun olması size ne düşündürmektedir?

2. Zekat Hac ve Kurban Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: Zekât, Hac ve Kurban İbadeti

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıcı, Ben Kimim, Tablo Yorumlama

KAZANIMLAR:

- Paylaşma ve yardımlaşmanın birey ve toplum için önemini kavrar.
- İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi açıklar.
- Zekât ve sadakanın kimler tarafından, kimlere, nelerden ve nasıl verileceğini açıklar.
- Zekât ve sadakanın birey ve topluma katkılarını araştırır.
- İslam'ın ekonomik gelişmeyi ve insanların zekât ve sadaka verebilecek duruma gelmesini özendirdiğinin farkında olur.
- Ülkemizdeki sosyal yardımlaşma kurumları ve işlevleri hakkında bilgi sahibi olur.
- Hac ve umre ile ilgili mekan ve kavramların anlamlarını kavrar.
- Hac ibadetinin nasıl ve niçin yapıldığını açıklar.
- Kurban ibadetinin anlamını, sosyal yardımlaşma ve dayanışma açısından önemini açıklar.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

TABLO YORUMLAYALIM

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına ibadetlerle ilgili bilgiler, ibadetler yazılır. Öğrencilerden ibadetlerle ilgili doğru bilgileri içeren kutucukları bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan ayetler tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

ÖRNEK:

İBADETLER	Zorunludur	İsteğe bağlıdır	Vaciptir	Belli vakitte yapılır	Belli bir vakti yoktur	Mal ile yapılır	Beden ile yapılır	Hem mal hem beden	Bireysel	Toplumsal
Zekat										
Sadaka										
Hac										
Umre										
Fıtır Sadakası										
Kurban										

EĞİTSEL OYUN

ÖRNEK:

Arap Saçı

Oyun için önceden hazırlanmış yaka kartları ve ip yumağı gereklidir.

Hac ve umre ile ilgili kavramlar (sa'y, tavaf, ihram) kartlara yazılarak öğrencilerin yakalarına iliştilir. Öğrenciler daire şeklinde otururlar.

TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

- ★ Kâbe'nin etrafında 7 defa dönmek
- ★
- ★ Hac dışında Kâbe'yi ziyaret etmek
- ★
- ★ Hac sırasında bazı davranışların yasak olması
- ★
- ★ Şeytan taşlana yer
- ★
- ★ Arefe günü Arafatta beklemek
- ★
- ★ İhrama girilen sınır
- ★

VAKFE

MİNA

UMRE

SA'Y

İHRAM

TAVAF

SAFA

ŞAVT

MİKAT

MERVE

KART GÖSTERME

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.

Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

ÖRNEK:

Öğretmen: Zekat matematiği farklıdır çocuklar. Mesela zekat matematiğine göre

$$40-1 \neq 39$$

$$40-1=40$$

$$40-1=80$$

$$40-1=100$$

$$40-1=700$$

$$40-1 > 700 \text{ ‘dür.}$$

Ömer : (kırmızı kart) Öğretmenim siz yanlış hesap ediyorsunuz galiba matematiğiniz biraz kötü.

Beyza: (kırmızı kart) işaretlerin hepsi tam tersi olmalıydı.

Kağan: (beyaz kart) Matematik bir tane değil mi? Her konu için farklı matematik olmamalı.

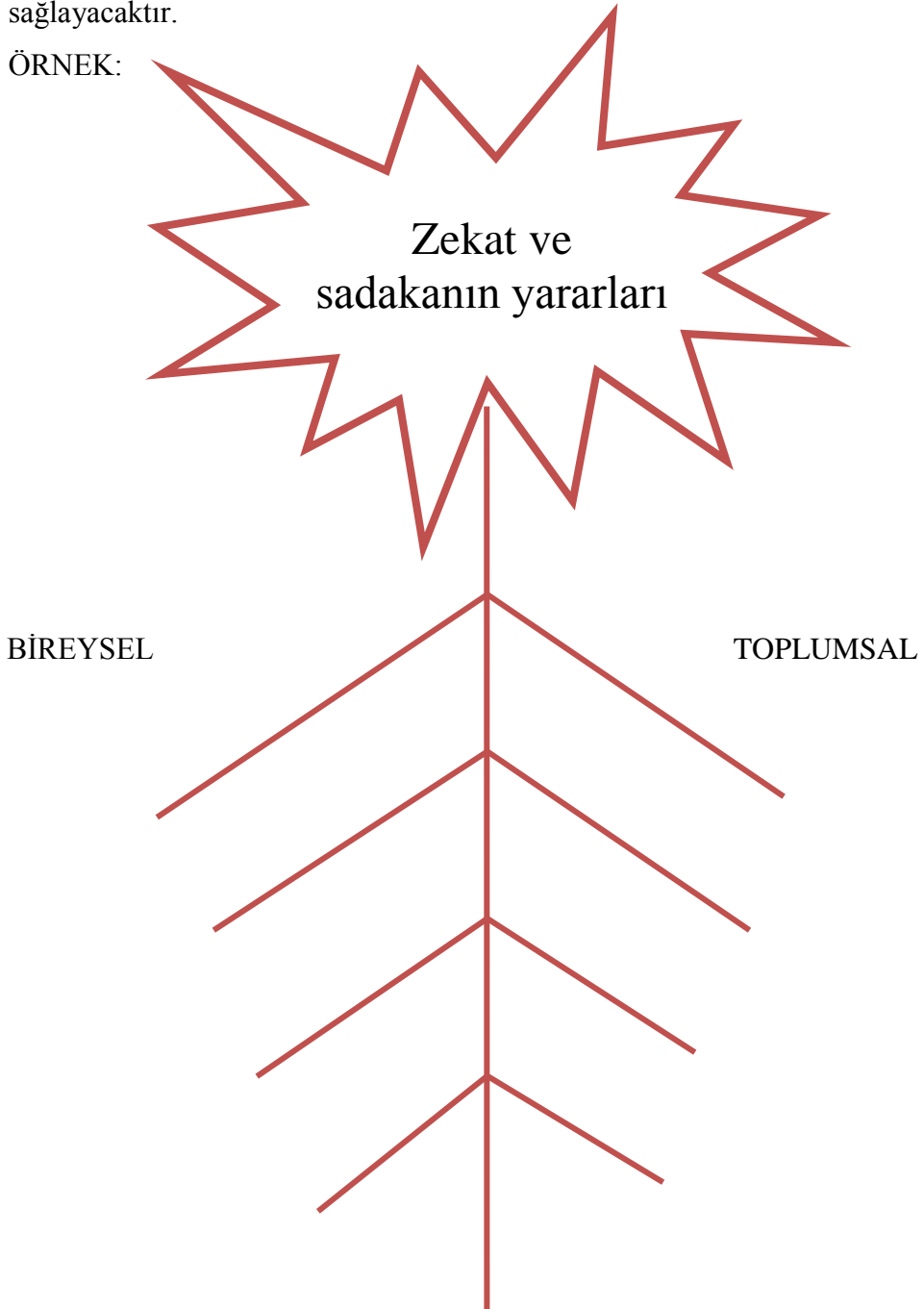
Ali: (mavi kart) Matematik işlemi olarak yanlış ama Allah zekatını tam olarak verenlere daha fazla vereceği için işlemler o şekilde yapılmış.

Burak: (yeşil kart) Bu işlem bize Allah’ın zekatın karşılığını kat kat fazlasıyla vereceğini anlatıyor.

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

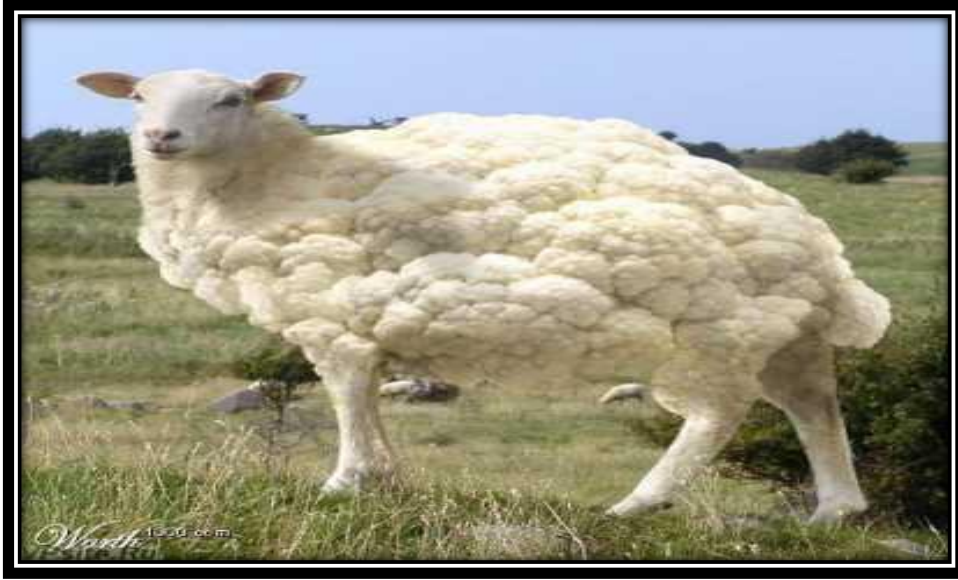

FOTOĞRAFLAR KONUŞUYOR

- Çeşitli gazete ve dergilerden konu ile ilgili fotoğraflar derlenerek sınıfa getirilir.
- Fotoğrafları öğretmen kendisi getirebileceği gibi önceden öğrencilere görev olarak da verebilir.
- Getirilen fotoğraflar sınıfta gösterilir ve öğrencilerin bunlarla ilgili yorum tapmaları istenir.

ÖRNEK:

Aşağıdaki fotoğrafları zekatın nelerden verilmesi gerektiğini düşünerek yorumlayalım.

EĞİTSEL OYUN

ÖRNEK:

Ben Kimim?

Senede bir defa gücü yeten müslümanların kestiği vacip olan bir ibadetim. Acaba ben kimim?

Çocuk sahibi olan anne babanın Allah'a şükür amacıyla kestiği kurbanım. Bil bakalım ben kimim?

İnsanlar mutlu bir haber aldıklarında veya çok istedikleri bir şey elde ettiklerinde Allah'a teşekkür etmek için keserler. Acaba ben kimim?

İnsanlar bir isteklerinin gerçekleşmesi halinde beni keseceklerine dair Allah'a söz verirler. Ben kimim?

3. Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılçığı, Örnek Olay

KAZANIMLAR:

- Güzel davranışlara Hz Muhammed'in hayatından örnekler verir.
- Hz Muhammed'in örnek davranışlarının toplumsal hayattaki önemini kavrar.
- Hicretin sebep ve sonuçlarını bilir.
- Hz Muhammed'in olaylar karşısındaki tutumlarından hareketler örnek davranışlarına yönelik çıkarımlarda bulunur.
- Hz. Muhammed'in hikmetli sözleriyle insanları iyiye ve güzele yönlendirdiğine örnekler verir.

- Hz. Muhammed'in doğa ve hayvan sevgisiyle ilgili davranışlarına örnekler vererek doğayı ve hayvanları koruma konusunda duyarlı olur.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

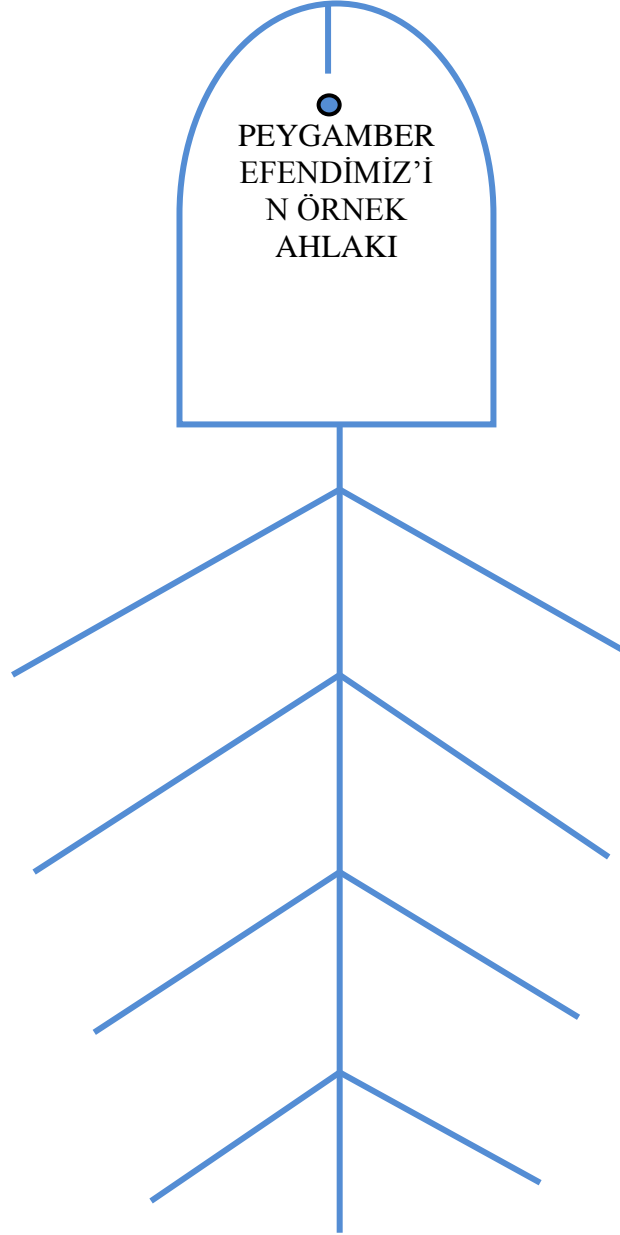
- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.

- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

“Sizin en hayırlınız insanlara faydalı olanınızdır.”(Suyuti, Camiü’s-Sağir c.2, s.9)

“Bizi aldatan bizden değildir.” (Müslim, iman, 43. Hadis)

“İlim mü’minin yitik malıdır. Nerede bulursa alsın.” (Tirmizi, ilim, 19. Hadis)

“İnsanlar iki nimetin değerini bilmezler: sağlık ve boş vakit.”(Tirmizi, zühd, 1. Hadis)

“Güçsüzün incindiği ve hakkını alamadığı bir toplum yücelemez.”(İbn-i Mace, sadakat, 17. Hadis)

ÇALIŞMA

SABIR

DANIŞMA

AFFETME

HOŞGÖRÜ

CESARET

ADALET

Zamanı değerlendirme

İnsana değer verme

Hayvanları koruma

Güvenilir olma

İlme değer verme

4. İslam Düşüncesinde Yorumlar Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: İslam Düşüncesinde Yorumlar

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıcı, Kavram Haritası, Örnek Olay

KAZANIMLAR:

- Din ve din anlayışı arasındaki farklılığı ayırt eder.
- Din anlayışındaki yorum farklılıklarını fark eder.
- İslam düşüncesindeki yorum biçimlerini sınıflandırır.
- Din anlayışındaki farklılıkların niçin birer zenginlik olduğunu açıklar
- Dinde zorlama olmadığını ayet ve hadislerden örneklerle açıklar.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

TABLO YORUMLAYALIM

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun, satır itikadi, fihri ve tasavvufi yorumlarla ilgili şahıslar sütun kısmına da ilgili oldukları alanlar yazılır. Öğrencilerden hangi şahsın hangi alanla ilgili olduğunu bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alanlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

Haydi bulalım!	İTİKADÎ	FIKHÎ	TASAVVUFÎ
İmam Eş'ari			
İmam-ı Azam Ebu Hanife			
Mevlana			
Yunus Emre			
İmam Cafer			
İmam Maturudi			
İmam Şafi			
Hacı Bektaş Veli			
Ahmed bin Hanbel			
Ahi Evran			
İmam Malik			

MAHKEME

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.
- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.
- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.
- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.
- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.
- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hakim kararını açıklar.

ÖRNEK:

Mahkeme konusu: Esra, eli kanadıktan sonra abdest almayan ve bu şekilde Kur'an'ı eline alan arkadaşı Ali'ye dava açar.

Oyuncular: Davacı Esra, davalı Ali, Esra'nın avukatı, Ali'nin avukatı, hakim, tanıklar ve jüri üyeleri.

Hakim: Esra Hanım Ali Bey'in elinin kanaması üzerine abdest almadan Kur'an-ı Kerim'i eline alması hakkında mahkememize başvurmuştur. Sizi dinliyoruz Esra Hanım.

Esra: Sayın Hakim, biz Ali'yle beraber sınıf panosuna resimler asıyorduk. İğnelere biri Ali'nin eline battı büyükçe bir çizik oluşup kanamaya başladı. Daha sonra Ali ödevimiz olan bazı ayetlere bakmak için Kur'an'ı eline aldı. Ben kendisine abdestinin olmadığını hatırlattım. Ali ise bir önceki tenefüs aldığını söyledi. Halbuki eline iğne batıp kanadığı için abdesti bozulmuştu. Fakat o umursamaz bir şekilde Kur'an'a dokunmaya devam etti. Bunu gören bazı arkadaşlarımız da kendisinden etkilenerek "Demek ki Kur'an'a abdestsiz dokunulabiliyormuş." dediler.

Hakim: Davacı avukatını dinliyoruz. Buyrun Gül Hanım.

Esra'nın Avukatı: Hakim Bey, Ali Bey abdesti olmadan Kur'an'a dokunarak kutsal kitabımıza büyük saygısızlık yapmıştır. Hem de müvekkilimin uyarılarına rağmen umursamaz tavırlar sergilemiştir. Bu davranışı diğer arkadaşları tarafından da görülmüş ve onların da etkilenmelerine neden olmuştur.

Hakim: Söz sırası davalı avukatında. Buyurun Harun Bey.

Davalı Avukatı: Sayın Hakim, müvekkilim yanlış bir şey yapmamıştır. O da bir müslümandır ve herkes gibi Kur'an'a büyük saygı duymaktadır. Ayrıca olayda müvekkilimin abdesti davalı tarafın iddialarının aksine bozulmamıştır. Çünkü kendisi Şafî mezhebindedir.

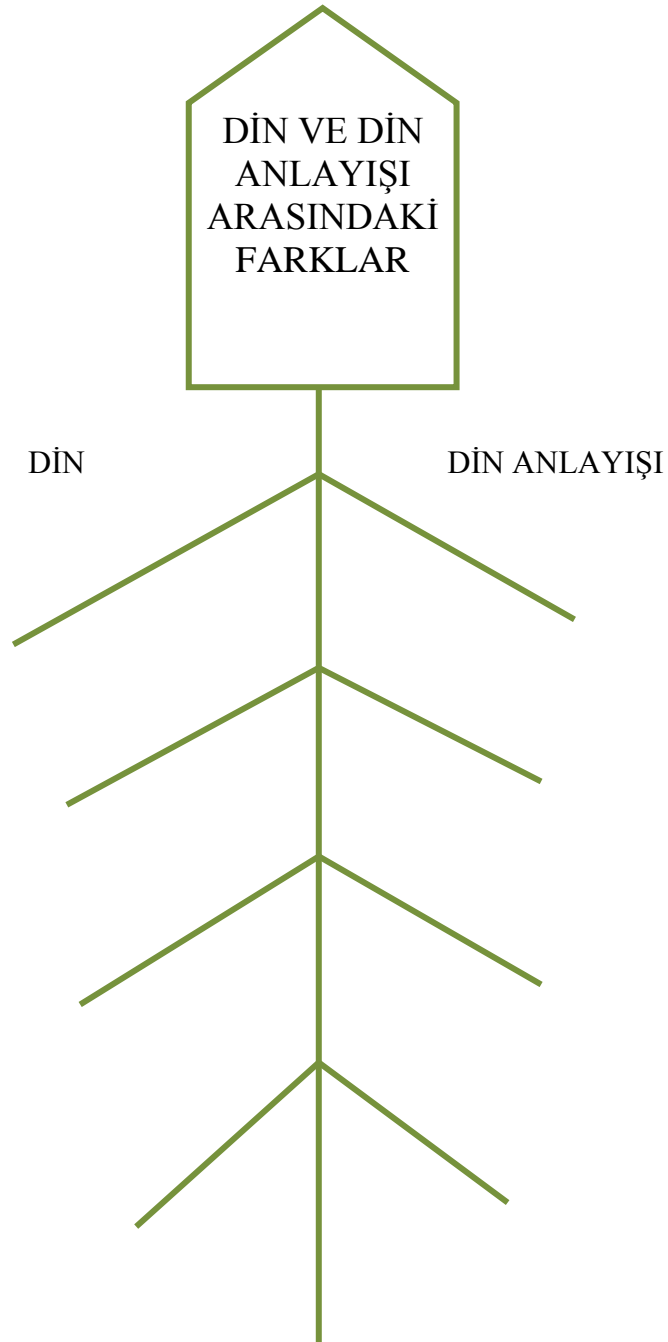
Ali: Hakim Bey Avukatımın da belirttiği gibi ben Şafî mezhebindenim. Benim inancıma göre kişinin bir yerinin kanaması abdestinin bozulmasına neden olmaz. Yani benim abdestim bozulmamıştı ki yeniden abdest alayım.

Hakim: Davalı taraf, davacı taraf ve avukatlarını dinledik. Kararı açıklıyorum. Dinimizde gerek inanç, gerekse ibadet konularında yorum farklılıkları olabilmektedir. Bu farklılıklar dinin özüne ait farklılıklar değildir ve hiçbir şekilde dini bozmaya veya dine saygısızlığa neden olmazlar. Ali Bey de Şafî mezhebine mensup olduğu için davranışında bir yanlışlık bulunmamaktadır. Yine de Ali Bey'in yanlış anlaşılmasını önlemek için mezhebiyle ilgili arkadaşlarını bilgilendirmesine karar verildi.

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

KART GÖSTERME

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.

Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

ÖRNEK:

Öğretmen: Dinde zorlama yoktur. İnsanlar inanıp inanmamakta serbesttirler.

Burcu: (kırmızı kart) Dinde zorlama vardır. Allah bazı şeyleri yapın demiş emretmiş, bazılarını yasaklamıştır. Bunlara uymak zorunludur.

Hasan: (yeşil kart) Dinde zorlama olsaydı insanlar dinden uzaklaşırlardı.

Gonca: (sarı kart) Dinde zorlama olmalıdır. Yoksa insanlar kendi kafalarına göre hareket ederler ve yanılırlar.

Aysun: (mavi kart) Allah inanın diye zorlamamıştır. Ama bazı ibadetleri yapın diye kesin olarak emretmiştir.

Ayça: (kırmızı kart) Dinde zorlama olmalıdır. İnsanlar inansınlar ki sonra cehenneme gitmesinler.

Mehmet: (yeşil kart) Peygamber Efendimiz kimseyi zorla Müslüman yapmamıştır. Sadece İslam'ı anlatmıştır.

Akın: (yeşil kart) Bazı insanlar inatçıdır. Bir şeyi zorla yaptırmaya kalkarsak asla yapmazlar. Yani büsbütün dinden uzaklaşabilirler.

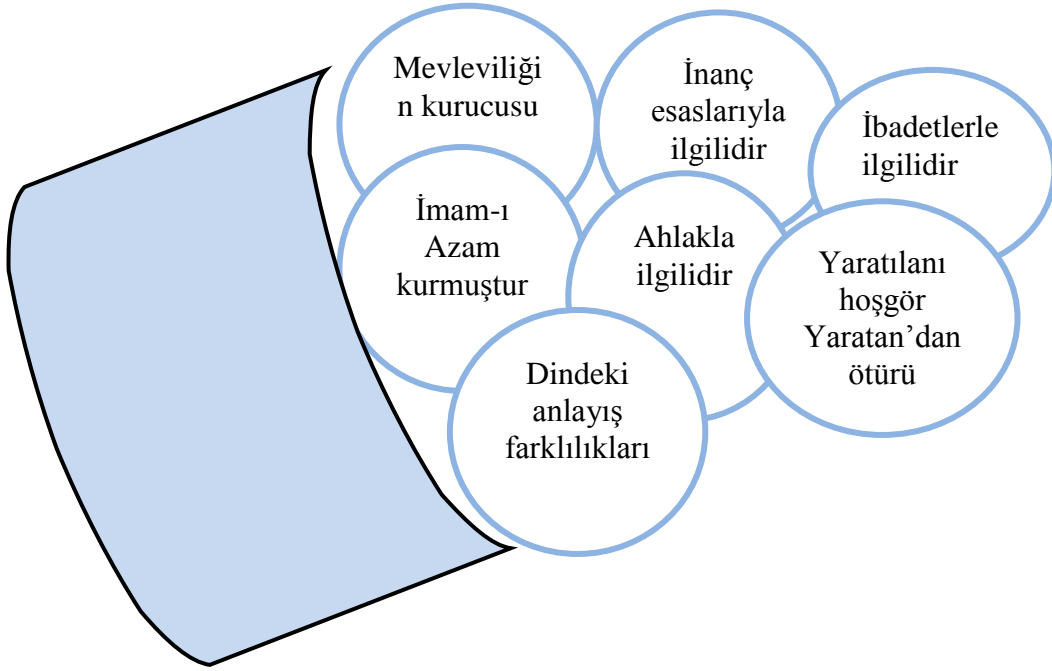
TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.

- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

mezhep	Eş'arilik	Mevlana	Maturidilik
Hanefi mezhebi	İtikadi yorum	Ahi Evran	Fıkhi yorum
Tasavvufi yorum	Hanbeli mezhebi	Yunus Emre	Şafii mezhebi

EĞİTSEL OYUN

ÖRNEK:

Arap Saçı

Oyun için önceden hazırlanmış yaka kartları ve ip yumağı gereklidir.

İtikadi, fikhi ve tasavvufi yorumlarla ilgili isimler kartlara yazılarak öğrencilerin yakalarına iliştilir. Öğrenciler daire şeklinde otururlar.

İlk etapta ip yumağı bir öğrenciye verilir. Öğrenci ipin ucundan tutar. Öğretmen, örneğin “Hanefi mezhebinin kurucusu” diyerek soruyu sorar. İpi elinde tutan öğrencinin yumağı yakasında “İmam-ı Azam” yazan öğrenciye atması beklenir. Doğru kişiye atarsa öğretmen sırasıyla diğer kişileri sorar. Yanlış kişiye atarsa kendisine atılan öğrenci “başka kapıya” der ve soru sorulan öğrenci “İmam-ı Azam” yazılı kişiyi bulana kadar yumak kendisine geri döner.

İkinci etapta ters yönden hareket edilerek arap saçına dönen ip yumağa geri sarılarak açılmaya çalışılır. Sırayla ipi elinde tutan öğrencilerin yakalarında yazan isimlerle ilgili ipuçları bulunmaya çalışılır.

ÖRNEK:

Ben Kimim?

Hanefi mezhebinin kurucusuyum. Beni hatırladın mı?

“Yaratılanı hoş gör yaratandan ötürü” dedim. Ben kimim?

Sevgi ve hoşgörünün temsilcisi olarak kabul edilirim. Ben kimim?

Selçukludaki esnaf teşkilatı adını benden alır. Ben kimim?

5. Din ve Güzel Ahlak Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: Din ve Güzel Ahlak

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıcı, Kavram Haritası, Örnek Olay

KAZANIMLAR:

- Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü fark eder.
- İslam'da esas kabul edilen ahlaki tutum ve davranışlara Kur'an'dan ve Hz. Muhammed'in hayatından örnekler verir.
- Ahlaklı olmanın birey ve toplum hayatındaki önemini kavrar.
- Ahlaki olmayan tutum ve davranışlara yönelik çözüm önerilerinde bulunur.
- Ahlaki tutum ve davranışları yerine getirmeye istekli olur.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

KART GÖSTERME

- Öğrencilere çeşitli renklere 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.

Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

ÖRNEK:

Öğretmen: Ahmet Amca ve Remzi Amca Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri için bir konferans salonuna gittiler. Salon ağzına kadar doluydu. Ahmet Amca ikinci sıradan yer bulurken Remzi Amca sahneyi zar zor seçebildiği onuncu sıraya oturmak zorunda kaldı. Su içmek için bir ara yerinden kalkan Ahmet Amca döndüğünde Remzi Amcanın kendi yerine oturmuş olduğunu gördü. Remzi Amcanın bu yaptığı yanlıştı.

Selin: (yeşil kart) Ahmet Amcadan izin istemeden oturmamalıydı.

Abdullah: (kırmızı kart) Ne olur ki! Ahmet Amca da onun yerine otursun.

Mustafa: (kırmızı kart) Ama Remzi Amca arkadan sahneyi göremezken Ahmet Amca rahatça seyrediyordu.

Meryem: (mavi kart) Remzi Amcanın yaptığı yanlış ama ne yapsın arkadan göremiyordu ki. Özür dileyip oturmaya devam edebilir.

Sinan: (yeşil kart)Remzi Amca oturmadan önce Ahmet Amcadan özür dilemeliydi.

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.

- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

Sürekli sevap kazandıran sadaka.

Kişinin Allah rızası için servetinden harcaması, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi.

Kişini söz, tutum ve davranışlarında açık ve tutarlı olması.

Farklı düşünen ve davrananlara karşı saygı gösterebilme.

Söz ve davranışlarımızda ölçüsüzlükten uzaklaşarak, herşeyin ve herkesin hakkını vermek, orta yolu tutarak dengeli olmak.

DOĞRULUK

SABIR

HOŞGÖRÜ

AFFETME

İNFAK

CESARET

ADALET

SADAKA-İ
CARIYE

İnsana değer
verme

EMANET

Güvenilir
olma

TEVAZU

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.
- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.
- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.
- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.
- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.
- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hakim kararını açıklar.

ÖRNEK:

Mahkeme Konusu: Zeynep, söz verdiği halde buluşacakları yere gelmeyen ve onu beklerken yağmurda ıslanıp hastalanmasına sebep olan arkadaşı Emine'ye dava açar.

Oyuncular: Davacı Zeynep, davalı Emine, Zeynep'in avukatı, Emine'nin avukatı, hakim, jüri üyeleri

Hakim: Davacı Zeynep Hanım, olatı tam olarak anlatır mısınız?

Zeynep: Hakim Bey, biz pazartesi günü Emine'yle buluşup din kültürü ve ahlak bilgisi dersi ödevimizle ilgili araştırma yapmak üzere kütüphaneye gitmek için anlaştık. Sözleştiğimiz saatte buluşacağımız yere gittim. Dakikalarca Emine gelecek diye bekledim. Gelmeyeceğini anıncaya eve dönmeye karar verdim ancak yolda aniden yağmur bastırınca ıslandım ve hastalandım. Günlerce evde hasta yattım. Okula bile gidemedim.

Hakim: Zeynep Hanım'ın anlattıkları doğru mu Emine Hanım?

Emine: Evet Hakim Bey, anlaştığımız saatte buluşma yerine gidemedim ancak bu davranışım kasıtlı değildi. Babam Pazar günü uzun süredir çok istediğim

bilgisayarı almıştı. Bilgisayarla oynamaya daldığım için Zeynep'e verdiğim sözü unuttum. Birkaç saat sonra hatırladın ama artık geçti. Yani bunlara isteyerek sebep olmadın.

Hakim: Her iki tarafın da avukatlarını dinleyelim.

Zeynep'in Avukatı: Sayın Hakim, davalı söz verdiği halde buluşma yerine gelmeyerek müvekkilimin hem manevi olarak zarar görmesine, hem de sağlığının bozulup hastalanmasına neden olmuştur. Davalı davranışının kasıtlı olmadığını söylüyor ancak sözünü unutmaması da sözüne yeterince değer vermediğini gösteriyor. Unutulmamalıdır ki Peygamber Efendimiz de verilen sözü yerine getirmemeyi münafıklık alameti olarak sayıyor.

Emine'nin Avukatı: İtiraz ediyorum Hakim Bey. Davacı avukatı bilinçli işlenmemiş bir suçtan dolayı müvekkilimi ikiyüzlülükle suçluyor. Müvekkilim unuttuğu için verdiği sözü yerine getirememiştir. Unutmuş olması onun üzerindeki sorumluluğu kaldırmıştır.

Hakim: Kararı açıklıyorum. Emine Hanım'ın bu davranışı kasıtlı değildir ancak verdiği söze ne kadar değer verirse unutma ihtimali de o ölçüde azalacağından olayda ihmalinin bulunduğu açıktır. Bu nedenle Zeynep Hanım'ı evinde ziyaret edip gönlünü almasına karar verilmiştir.

FOTOĞRAFLAR KONUŞUYOR

- Çeşitli gazete ve dergilerden konu ile ilgili fotoğraflar derlenerek sınıfa getirilir.
- Fotoğrafları öğretmen kendisi getirebileceği gibi önceden öğrencilere görev olarak da verebilir.
- Getirilen fotoğraflar sınıfta gösterilir ve öğrencilerin bunlarla ilgiliyorum tapmaları istenir.

ÖRNEK:

Aşağıdaki fotoğrafları dinimizin kardeşlik ve yardımlaşmaya verdiği önem açısından yorumlayınız.

TABLO YORUMLAMA

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına güzel ahlakla ilgili kavramların tanımları, satır kısmına da bu kavramlar yazılır. Öğrencilerden kavramlar ve tanımları bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alanlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

ÖRNEK:

GÜZEL AHLAK	Hoşgörü	Sadaka-i cariye	Doğruluk	İnfak	Adalet
Sürekli sevap kazandıran sadaka					
Kişinin Allah rızası için servetinden harcaması, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi					
Kişinin söz, tutum ve davranışlarında tutarlı olması					
Farklı düşünen ve davrananlara karşı saygı gösterebilme					
Söz ve davranışlarımızda ölçsüzlükten uzaklaşarak herşeyin ve herkesin hakkını vermek					

6. Dinler ve Evrensel Öğütleri Ünitesinin İşlenişi

DERSİN ADI: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

SINIF: 8

ÜNİTENİN ADI: Dinler ve Evrensel Öğütleri

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıcı, Kavram Haritası, Örnek Olay

KAZANIMLAR:

- Dinin evrensel bir olgu olduğunun farkına varır.
- Farklı dinlerin ortaya çıkış sebeplerini tartışır.
- Günümüzde yaşayan büyük dinleri temel özellikleriyle tanıır.
- İslam'ın büyük dinler arasındaki yerini kavrar.
- Dinlerin ve İslam'ın evrensel öğütlerine kulak vererek bunların insanlık için önemini fark eder.
- Farklı din ve inançlara hoşgörülü olur.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

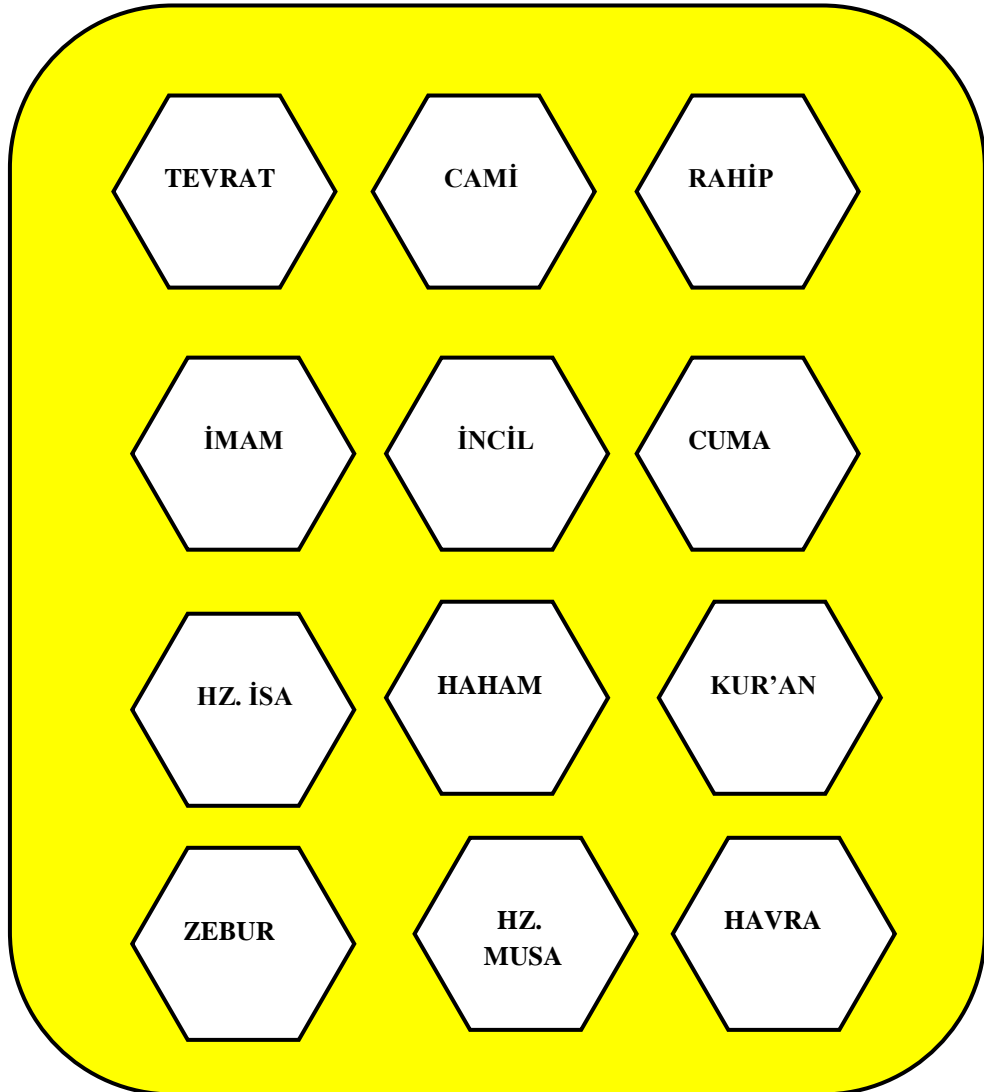
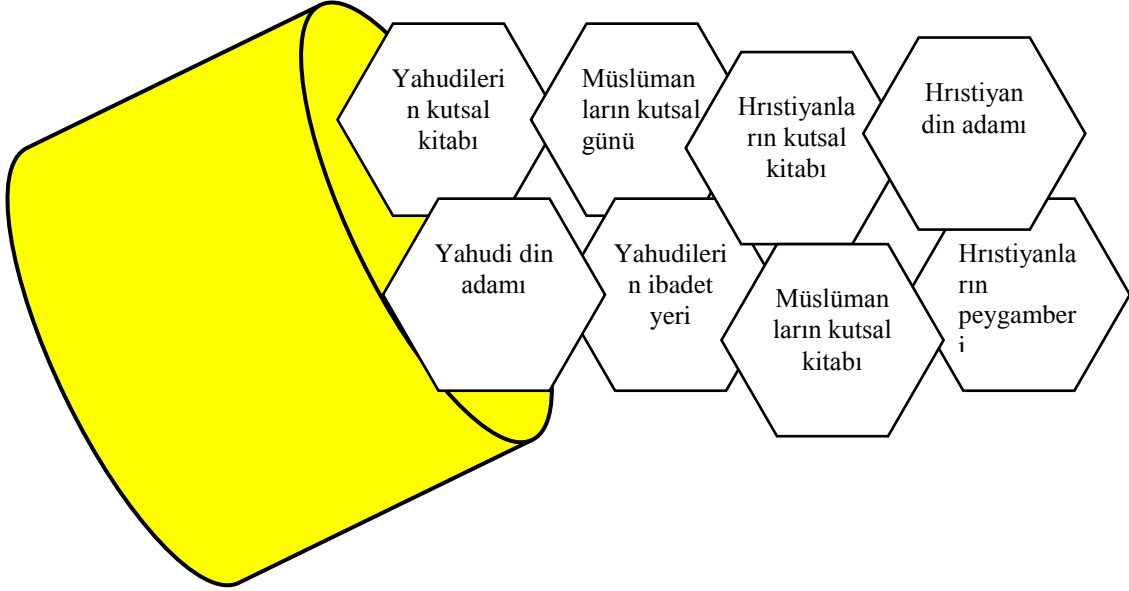
TOMBALA

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.

- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

ÖRNEK:

EĞİTSEL OYUN

ÖRNEK:

Arap Saçı

Oyun için önceden hazırlanmış yaka kartları ve ip yumağı gereklidir.

İlahi dinler ile ilgili bilgiler (kutsal kitap, peygamber vb.)kartlara yazılarak öğrencilerin yakasına iliştilir. Öğrenciler daire şeklinde otururlar.

İlk etapta ip yumağı bir öğrenciye verilir. Öğrenci ipin ucundan tutar. Öğretmen örneğin “Hristiyanların kutsal kitabı” diyerek soruyu sorar. İpi elinde tutan öğrencinin yumağı yakasında “incil” yazan öğrenciye atması beklenir. Doğru kişiye atarsa öğretmen sırasıyla diğer kavramları sorar. Yanlış kişiye atarsa kendisine atılan öğrenci başka kapıya der ve soru sorulan öğrenci “incil” yazılı kişiyi bulana kadar yumak kendisine geri döner.

İkinci etapta ters yönden hareket edilerek arap saçına dönen ip yumağa geri sarılarak açılmaya çalışılır. Sırayla, ipi elinde tutan öğrencilerin yakalarında yazan kavramlarla ilgili ipuçları bulunmaya çalışılır.

TABLO YORUMLAYALIM

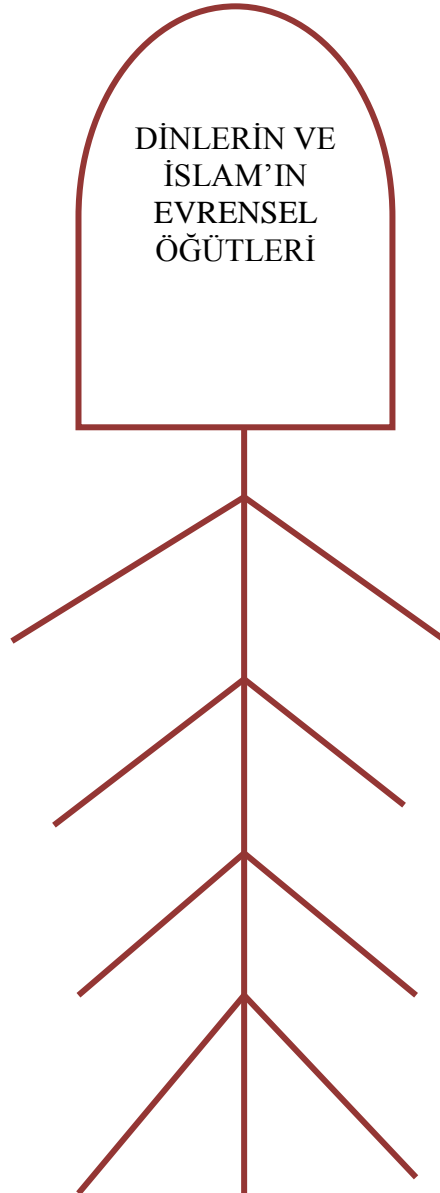
- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasa, satır kısmına da bunlarla ilgili ayetler yazılır. Öğrencilerden ayetlerde hangi yasalara işaret edildiğini bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan ayetler tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

	İSLAMİYET	YAHUDİLİK	HRİSTİYANLIK
Hz. Muhammed			
Tevrat			
Pazar			
Kur'an-ı Kerim			
Rahip			
Hz. Musa			
İncil			
Cuma			
Haham			
Hz. İsa			
İmam			
Cumartesi			
Kilise			
Cami			
Havra			

BALIK KILÇIĞI

- Balık kılçığı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılçığını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılçığı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

ÖRNEK:

FOTOĞRAFLAR KONUŞUYOR

- Çeşitli gazete ve dergilerden konu ile ilgili fotoğraflar derlenerek sınıfa getirilir.
- Fotoğrafları öğretmen kendisi getirebileceği gibi önceden öğrencilere görev olarak da verebilir.
- Getirilen fotoğraflar sınıfta gösterilir ve öğrencilerin bunlarla ilgili yorum tapmaları istenir.

ÖRNEK:

Aşağıdaki fotoğrafları dinlerin ibadet mekanları açısından inceleyelim.

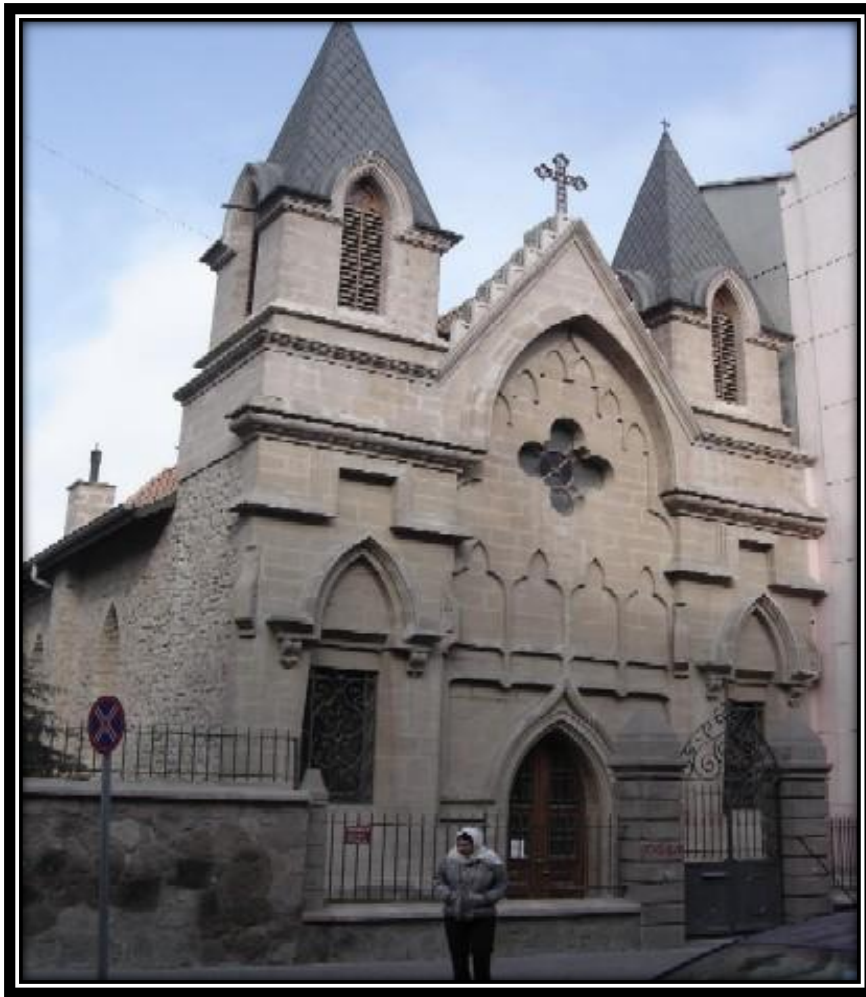
- Resimde gördüğünüz mekan hangi dine aittir?
- Daha önce böyle bir yapı görüp incelediniz mi?
- Dikkatinizi çeken unsurları nelerdi?

- Aşağıda gördüğünüz ibadet mekanı hangi dine aittir?
- Bu mekan ve ait olduğu din ile ilgili neler biliyorsunuz?

- Aşağıda gördüğünüz mekan hangi dine aittir?
- Bu mekan ve ait olduğu din ile ilgili neler biliyorsunuz?

7. TEKNİKLERİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE UYGULANMA İMKANLARI

7.1. Tablo Yorumlama Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Tablo yorumlama tekniği öğrenilenlerin tekrar edilmesini, değerlendirilmesini sağlayan bir tekniktir. Bu nedenle genellikle dersin sonunda ölçme ve değerlendirme yapmak için uygulanması daha uygun olacaktır. Çoklu zeka kuramı ve farklı zeka türlerine sahip öğrenciler göz önünde bulundurulduğunda tablo yorumlama tekniğinin özellikle görsel ve matematiksel zeka türleri baskın olan öğrenciler tarafından zevkle uygulandığı ve verimli sonuçlar alındığı gözlenmiştir. Soyut ve sözel konuların ağırlıklı olduğu din kültürü ve ahlak bilgisi gibi bir ders bu teknikle o öğrenciler için de ilgi duyabilecekleri uygulamalara dönüştürülmüş ve öğrenilenlerin kalıcı olması amaçlanmıştır.

Bu tekniği bütün ünitelere ve bütün sınıf seviyelerine rahatlıkla uygulayabildik. Ünite anlatılan konu ve amaçlanan kazanımlara göre bazılarında kişiler ve ilgili oldukları alanlar, bazılarında örnek özellikler ve açıkladıkları kavramların eşleştirilmesi istenmiştir.

Tekniğin uygulanması hem zaman hem de maliyet açısından ekonomiktir. Öğretmenin dersten önce hazırlayıp getireceği çalışma kağıtları öğrenciler tarafından bireysel olarak doldurulur. Böylece kalabalık sınıflarda da uygulama imkanı elverişlidir.

7.2. Kart Gösterme Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Kart gösterme tekniği öğrencilere öğrendiklerini gözden geçirme, değerlendirme yapma, karar verme gibi fırsatlar sunar. Öğrencileri konu ile ilgili derinlemesine düşünmeye ve karar vermeye teşvik eder. Ayrıca öğrencilerden düşüncelerini yansıtan bir kart seçtikten sonra neden o kartı seçtiklerini açıklamaları istenir. Bu da öğrencilerin daha boyutlu düşünmelerini ve kararlarını nedenleriyle irdeleyip açıklamalarını sağlar.

Tekniğin uygulanmasında öğretmen bütün öğrencilerin sunulan problem veya olayla ilgili bir karara varabilmeleri için yeterli süreyi tanımada dikkatli

davranmalıdır. Bazı öğrencilerin daha seri karar verip düşüncelerini açıklamak istemeleri diğer öğrencilerin sessiz kalmalarına neden olabilir. Bu nedenle öğretmen tüm öğrencilerin bir sonuca varıp fikirlerini söylemeleri için uygun sınıf ortamını oluşturabilmelidir. Ayrıca öğrencilerin birbirlerinin fikirlerine saygı duyup dinlemeleri ve alay edilme korkusu taşımadan görüşlerini ifade edebilmeleri önemlidir.

Uygulama sürecinde kalabalık sınıflar karşılaştığımız en önemli zorluklardandır. Kimi zaman süre tüm öğrencilerin fikirlerini rahatlıkla ifade edebilmeleri için yeterli olmamıştır. Bu ise görüşleri alınamayan öğrencilerin olumsuz duygulara kapılmalarına neden olabilmektedir.

Kart gösterme tekniğini 3. (Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar) ve 6. (Dinler ve Evrensel Öğütleri) ünitelerine uygulamada zorlandık. 3. Üniteye Peygamber Efendimiz'in ahlakının anlatılması nedeniyle Peygamber Efendimiz'in hayatından örneklerle işlenmesi daha kalıcı ve ilgi çekici olmaktadır. Ayrıca konunun Peygamberimiz'in ahlakı olması ortaya bir problem konulup tartışmasını güçleştirmektedir.

7.3. Mahkeme Tekniği'nin Uygulanma İmkanları

Sınıfta sanal bir mahkeme kurulması şeklinde uygulanan ve birçok öğrencinin etkinliğe katılımını sağlayan bir tekniktir. Amaç öğrencileri öğrenme süreci boyunca etkin kılmak, bu süreç içerisinde neşeli vakit geçirmelerini ve öğretilenlerin kalıcılığını sağlamaktır.

Mahkeme tekniğinin uygulanmasında konu ile ilgili bir problem veya olayın belirlenmesi önemlidir. Öğretmen tarafından mahkemede görev alacaklar ve rolleri belirlenir ve bu kişilerin konu ile ilgili araştırma yapıp, bilgi toplamaları istenir. Mahkeme tekniğinde öğretmen konu belirlerken öğrencilerin ne öğrenmesini istediğini göz önünde bulundurmalıdır.

Tekniğin uygulanmasında karşılıklı görüşlerini savunan öğrenciler tartışma ortamı oluşturarak jüri ve hakim karşısında kendilerini haklı gösterme çabası içine girmektedirler. Burada öğretmen öğrencilerin birbirlerinin fikirlerine saygılı olmalarını ve sabırla dinlemelerini sağlamalıdır. Öğrenciler kimi zaman kendilerini olaya fazla kaptırarak gereksiz tartışmalara hatta kavgalara girişebilmektedirler. Bu nedenle

öğretmen uygulamanın ne için yapıldığı bilincini etkinlikten önce öğrenciler tam olarak kavratmaya çalışmalıdır.

Mahkeme tekniği uygulanırken roller öğrencilere öğretmen tarafından dağıtılmalı ve bu konuda çıkabilecek bir karmaşanın da önüne geçilmelidir. Aynı öğrencilerin sürekli aynı rolü alması önlenmeli böylece farklı bakış açıları geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Tekniği 2. (Zekat, Hac ve Kurban) ve 3. (Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar) ünite dışındaki ünitelere rahatlıkla uyguladık. Bu ünitelerden 2. de daha çok kavramlar üzerinde durulduğundan, 3. de ise Peygamber Efendimiz'in ahlakından bahsedildiğinden uygulama konusunda zorlandık. Ayrıca tekniğin fazla zaman gerektirmesi de uygulamada zorlandığımız noktalardan birisi olmuştur.

7. 4. Balık Kılıcı Tekniği'nin Uygulanma İmkanları

Balık kılıcı tekniği öğrencilerin öğrendiklerini organize etmelerini sağlar. Genellikle konu veya ünite sonunda uygulanması faydalı olmaktadır. Konu veya ünite boyunca öğrenilenlerin şematik olarak görülmesini ve tekrar edilmesini sağlamaktadır.

Balık kılıcı diyagramı öğretmen tarafından çizilen kağıtlarla öğrencilere dağıtılabileceği gibi öğrencilerden oluşturmaları da istenebilir. Öğrencilerin kendilerinin oluşturmaları görsel zekâ alanı gelişmiş öğrenciler için daha eğlenceli hale gelebilmektedir. Ancak burada da amacın resim yapmak değil konunun alt başlıklarını belirlemek olduğu öğrenciye tam olarak verilmeye çalışılmalıdır. Yoksa etkinlik öğrenci için bir resim çizme aktivitesi haline dönüşebilmektedir.

Balık kılıcı tekniğini bütün ünitelere rahatlıkla uyguladık. Teknik kalabalık sınıflarda rahatlıkla uygulanabilmesi ve fazla zaman gerektirmemesi açısından da uygulamada rahatlık sağlamıştır.

7. 5. Fotoğraflar Konuşuyor Tekniği'nin Uygulanma İmkanları

Bu teknikte öğrencilerin kendilerine sunulan bir görseli yorumlamaları istenir. Teknik öğrencilerin dikkatini derse çekme ve derse güdüleme açısından pek çok fayda sağlamaktadır. Derse giriş etkinliği olarak kullanıldığında öğrencilerin konu ile

ilgili ön bilgilerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Ayrıca görsellerin yorumlanması pek çok sözel ve soyut bilginin anlatıldığı din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde öğrencilerin zihinlerinde kalıcılığı sağlamaktadır.

Teknik uygulanırken fotoğraflar öğrenciler tarafından özgürce irdelenebilmelidir. Ancak farklı noktalara takılıp asıl mesajdan uzaklaşmamaları için zaman zaman öğrenciler öğretmen tarafından yönlendirilmelidir.

Fotoğraflar konuşuyor tekniğini 3. (Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar) ve 4. (İslam Düşüncesinde Yorumlar) ünite dışındaki ünitelere uygulamada zorlanmadık. Bu ünitelerde ise amaçlanan kazanımları sağlayacak görsel bulma imkanımız olmadı.

7. 6. Tombala Tekniği'nin Uygulanma İmkanları

Oyun oynayarak öğrenme hem öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlamakta hem de öğrenme sürecini daha eğlenceli kılarak dersi ilgi çekici hale getirmektedir. Bu nedenle tombala tekniği öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırıcı bir etkinliktir.

Tombala tekniğinde herkesin oynayıp bildiği tombala oyunu din kültürü ve ahlak bilgisi dersi konularına uyarlanmıştır. Hazırlanan tombala kartlarına konu ile ilgili kişi veya kavramlar yazılır. Bir keseye de bunların tanımları küçük kartlara yazılarak doldurulur. Her öğrenci keseden bir kart seçerek çıkan kavram veya kişiyi bulur ve karşılığını söyler. Diğer öğrenciler de ellerindeki tombala kartında o kavram varsa üzerini kapatır ve tombala yapmaya çalışırlar. Tekniğin ders veya konu sonunda tekrar amaçlı kullanılmasının faydalı olduğu görülmüştür.

Bu teknikte kartları öğretmen hazırlayabilir. Ancak öğrencilerin hazırlaması daha faydalı olmaktadır. Çünkü kartların hazırlanması süreci de bir çeşit konu tekrarı olmakta ve böylece bireysel olarak kartların hazırlanması sürecini tamamlayan öğrencinin edindiği bilgiler de daha kalıcı olmaktadır.

Tombala tekniğini 8. sınıfın bütün ünitelerine kolaylıkla uygulayabildik.

7.7. Eğitsel Oyun Tekniği'nin Uygulanma İmkanları

Oyun aracılığıyla eğitim çok büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Çünkü oyunla eğitimde çocuk öğrenmeye aktif olarak katılmakta ve süreçten keyif almaktadır. Böylece kalıcı ve kolay bir öğrenme ortamı sağlanmaktadır.

Eğitsel oyunlar öğrencilerin iletişim becerilerini arttırmakta, kendinin kontrol etme, çabuk karar verme, hakkını koruma, başkasının hakkına saygı duyma, görev paylaşımı ve öz eleştiri yapma gibi yönlerini güçlendirmektedir.

Eğitsel oyunlarda öğretmenin dikkat etmesi gereken nokta tüm öğrencilerin oyuna etkin olarak katılımını sağlamaktır. Oyuna kısa bir süre dahi olsa katılmayan öğrenciler olumsuz duygulara kapılabilmekte ve sürecin düzenli ilerlemesini engelleyebilmekteler. Ayrıca oyunun kuralları öğrencilerin rahatlıkla anlayıp uygulayabileceği şekilde açık ve net olmalı. Aksi takdirde öğrenciler arasında anlaşmazlıklar hatta kavgalar çıkabilmektedir.

Öğretmen oyunun rekabet ortamına dönüşmesini ve amacından uzaklaşarak kim kazanacak savaşına dönüşmesini engellemeye çalışmalıdır. Bu nedenle oyunun sonunda bir ödül olmaması oyunun bir kazanma savaşına dönüşmemesi için önemlidir.

Eğitsel oyunlardan “Arap saçı” ve “Ben kimim” isimli oyunları 8. sınıf din kültürü ve ahlak bilgisi konularına uyarlamaya çalıştık. 3. Hz. Muhammed'in Hayatından Örnek Davranışlar) ve 5. (Din ve Güzel Ahlak) üniteler dışındaki ünitelere örnek iki oyundan birini rahatlıkla uyguladık. “Arap saçı” ve “Ben kimim” oyunları çok sayıda kişiyle oynanabildiği için sürece bütün öğrencilerin katılımı sağlandı ve böylece olası problem ve anlaşmazlıklar önlenmeye çalışıldı. Ancak eğitsel oyun tekniğinde karşılaşılan en büyük sorun olan süre yetersizliği ve bununla beraber mevcudu fazla sınıflar uygulamada karşılaşılan en büyük güçlüklerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzün en popüler öğretim modeli olan aktif öğrenme ezberciliğin önlenmesine ve eğitimde kalitenin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Aktif öğrenme yöntemi ile öğrenciler artık bilgiyi nasıl yorumlayıp, yapılandıracaklarını ve kullanacaklarını öğrenir hale gelmişlerdir. Öğretmen ise baskıcı, otoriter, karar verici, bilgiyi aktarıcı konumdan; öğrenmeyi kolaylaştırıcı, yol gösterici konuma geçmiştir.

Aktif öğrenmenin uygulandığı derslerde öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarının çok daha yüksek olduğu, dersten elde edilen verimin de geleneksel yöntemlere göre daha fazla olduğu yapılan bir çok araştırma ile ortaya konulmuştur.

Çalışmamızda ilk olarak aktif öğrenme ile ilgili bilgiler verdikten sonra bazı teknikleri din kültürü ve ahlak bilgisi dersine uygulama imkanları üzerinde durduk. Tekniklerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersine uygulanmasıyla öğrencilerin bu derste anlatılan kavram, olay ve bilgilerin çeşitli etkinlikler sayesinde kendilerine mâl edip benimsemeleri ve uygulamaları sağlanmıştır. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde hedeflenen kazanımların davranışa dönüşmesi sürecine de kolaylaştırıcı etki etmiştir.

Kaza ve kadere iman ünitesi aktif öğrenme yöntemleri kullanılarak anlatıldığında soyut olan bu ünite öğrenciler için daha kolay anlaşılır hale gelmiştir. Mahkeme ve kart gösterme teknikleriyle oluşturulan tartışma ortamı ise öğrencilerin zihinlerindeki sorulara cevap bulmalarını sağlamıştır.

Zekât hac ve kurban ünitesine bütün teknikler uygulanmış ve böylece hemen hemen bütün öğrencilerin derse etkin katılımı sağlanmıştır.

Hz. Muhammed'in hayatından örnek davranışlar ünitesinin aktif öğrenme teknikleriyle işlenmesinden istenen verim elde edilememiştir. Bu ünitenin Peygamber Efendimiz'in hayatından tablolar anlatılarak işlenmesi daha uygun olmuştur.

İslam düşüncesinde yorumlar ünitesinde mahkeme ve kart gösterme teknikleri fikir yürütmeyi sağlarken tablo yorumlama ve tombala teknikleri konunun bilgi boyutunun kalıcılığını sağlamıştır.

Din ve güzel ahlak ve dinler ve evrensel ögütleri ünitelerinin işlenmesinde de bütün teknikler kullanılmış ve öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı gözlenmiştir.

Tekniklerin uygulandığı konularda öğrenmelerin daha hızlı ve kalıcı olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin neredeyse tamamının derse ilgi göstermesi ve katılımı açısından faydalı olmuştur. Bu da öğretmenin sınıfa hakim olmak için harcayacağı enerjiyi etkinliğe rehber olmaya harcamasını ve öğrenmenin kolaylaşmasını sağlamıştır.

Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması anlatımı monotonluktan kurtaracak ve etkili bir öğrenme sağlayacaktır. Din öğretiminde karşılaşılan karmaşık kavram, olay ve olgular farklı yöntemlerin kullanılmasıyla daha basit ve somut hale gelecek, böylece konuların öğrenciler tarafından daha kolay anlamlandırılması ve öğrenilenlerin kalıcılığı sağlanacaktır.

Aktif Öğrenmenin uygulandığı sınıf ortamlarında öğrencilerin iletişim ve kendini ifade etme becerilerinin geliştiği ve çekingen öğrencilerin de derse katılımının arttığı görülmüştür.

Tekniklerin uygulanmasında kalabalık sınıf mevcutları ve süre yetersizliği karşılaşılan en önemli sorunlardır. Göz ardı edilmemesi gereken bir nokta da öğretmenin alan bilgisi yeterliliğidir. Alanına yeterince hakim olamayan bir öğretmenin uygulama yapması ve istediği verimi elde etmesi güçleşecektir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Kamile Ün, 2006, *Aktif Öğrenme*, Biliş Yayınevi, Ankara.
- Açıkgöz, Kamile Ün, 2000, *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, Kanyılmaz Yayınları, Ankara.
- Bilen, Mürüvvet, 2002, *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Sistem Ofset, Ankara.
- Bilgin, Beyza, 2007, *Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*, Gün Yayınları, Ankara.
- Davudoğlu, Ahmed, 1978, *Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi*, Sönmez Yayınları, İstanbul.
- Demirel, Özcan, 1999, *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Özcan, 2003, *Eğitim Sözlüğü*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, Recai ve Tosun, Cemal, 2002, *İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- El-Hazimi, İbrahim, 2004, *7 Hadis İmamın İttifak Ettikleri Hadisler*, (Çeviren: Hanifi Akın), Karınca Yayınları, İstanbul.
- Güler, Tuğba, 2007, *Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Hatipoğlu, Haydar, 1982, *Sünen-i İbni Mace Tercüme ve Şerhi*, Kahraman Yayınları, İstanbul.
- Kuzu, Bahar Sevim, 2010, *Din ve Ahlak Öğretiminde Oyun Örnekleri*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Önder, Alev, 2003, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Epsilon Yayınları, Ankara.
- Özden, Yüksel, 1999, *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Saban, Ahmet, 2009, *Öğrenme Öğretme Süreci*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Şahin, Muzaffer ve Altuntaş, Halil, 2007, *Kur'an-ı Kerim Meali*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Taşdemir, Mehmet, 2000, *Eğitimde Planlama ve Değerlendirme*, Ocak Yayınları, Ankara.
- Topses, Gürsen, 2006, *Sınıf Yönetimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yavuz, Kudret, Eren, 2005, *Aktif Öğrenme Yöntemleri*, Ceceli Yayınları, Ankara.

Yavuz, Kudret, Eren, 2004, *Gelişen ve Öğrenen Eğitimciler için Çoklu Zeka Teorisi Uygulama Rehberi*, Ceceli Yayınları, Ankara.

Zengin, Halise Kader, 2002, *Eğitsel Oyunlar ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Kullanımı*, AÜ SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

www.tarihive turistik.com (20.05.2011)

www.cografya.gen.tr (20.05.2011)

www.meleklermekani.com (21.05.2011)

www.loadtr.com (21.05.2011)

www.cografyabiz.com (16.09.2011)

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Merve AY	İmza:		
Doğum Yeri:	KONYA			
Doğum Tarihi:	04.01.1985			
Medeni Durumu:	EVLİ			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	İSTİKLAL		KARAMAN	
Ortaöğretim	İ.H.L.		KARAMAN	
Lise	İ.H.L.		KARAMAN	
Lisans	SELÇUK Ü.		KONYA	2008
Yüksek Lisans	SELÇUK Ü.		KONYA	2011
Becerileri:				
İlgi Alanları:				
İş Deneyimi:				
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:				
Tel:				
Adres				